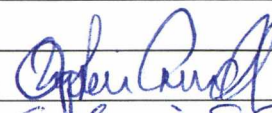
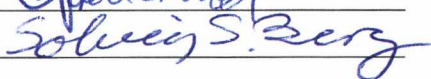

KSK-notat nr.: 7/2014 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Høydal Elektrisitetsverk AS/Storelva, Øggardselva, Osvatnet og Feirdalselva		
Fylke/kommune:	Møre og Romsdal/Volda		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.:	
Saksbehandler:	Solveig Silset Berg	Sign.:	
Dato:	31 MAR 2014		
Vår ref.:	NVE 200900436-40, 200900442-44, 200900438-36, 200900443-35		

:

Søknad om tillatelse til bygging av Storelva-, Øggardselva-, Osvatnet- og Feirdalselva småkraftverk i Volda kommune, Møre og Romsdal fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknader	2
Høring og distriktsbehandling	3
NVEs vurdering	16
NVEs konklusjon	32

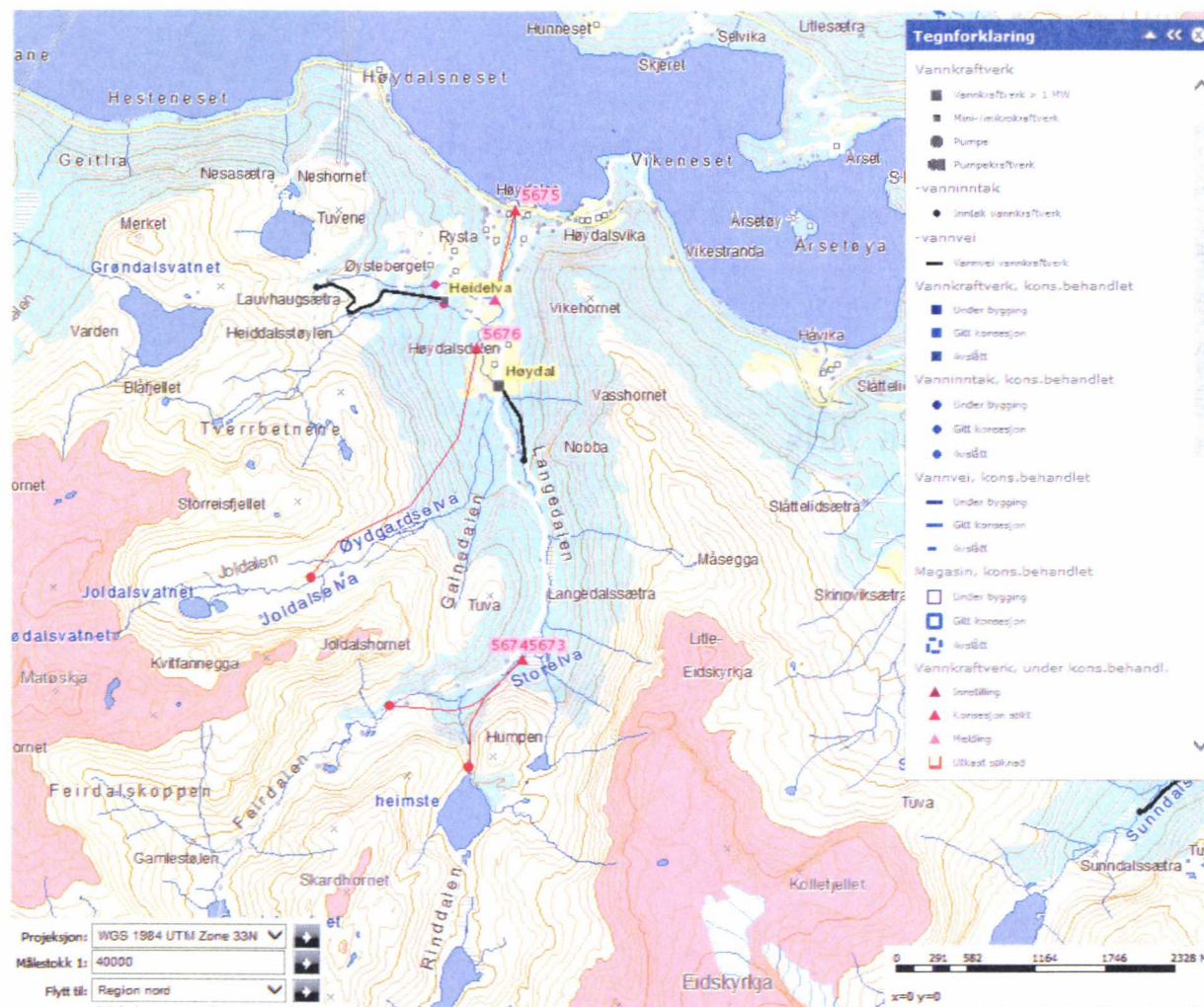
Sammendrag

NVE har behandlet 4 søknader om bygging av småkraftverk i Høydalen i Volda kommune og har etter en totalvurdering kommet frem til at for Øggardselva og Osvatnet kraftverk så overstiger fordelene ved bygging skadene og ulempene for allmenne og private interesser. Kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt og tillatelse gis på nærmere fastsatte vilkår.

For Storelva og Feirdalselva kraftverk overstiger ulempene ved bygging fordelene, slik at kravet i vannressursloven § 25 ikke er oppfylt og tillatelse ikke kan gis.

For nærmere begrunnelse, se bakgrunn for vedtak for hver enkelt av søknadene sammen med NVEs vurdering av prosjektene samlet som er gitt i dette dokumentet.

Vi vil likevel påpeke at for Osvatnet kraftverk er alle vurderinger og konklusjoner basert på at Osvatnet ikke skal reguleres i og med at konsesjon for regulering er utløpt uten at bygningsarbeidet er påbegynt. Se ellers omtale av dette i KSK-notat nr. 5/2014.

Figur 1: Oversiktskart over Høydalen med de fire omsøkte prosjektene, to utbygde kraftverk og ett konsesjonsfritak. (kilde:NVE-Atlas)

Søknader

NVE har tatt til behandling 4 søknader om bygging av småkraftverk i Høydalen i Volda kommune. Søknadene har vært gjenstand for en samlet behandling med samtidig høring og befarung. En slik tilnærming er i tråd med naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning, og Olje og Energidepartementets egne retningslinjer for behandling av små vannkraftverk fra 2007 der sumvirkninger omtales.

Tabell 1: Oversikt søknader i Høydalen. Søker for samtlige er Høydal Elektrisitetsverk AS.

Kraftverk	Produksjon (GWh/år)	Henvisning til enkeltdokument
Storelva	6,99	KSK-notat nr. 3/2014
Øggardselva	4,10	KSK-notat nr. 4/2014
Osvatnet	3,9	KSK-notat nr. 5/2014
Feirdalselva	7,38	KSK-notat nr. 6/2014

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 19. og 20. juni 2013 sammen med representanter for søkeren, kommunen og FNF Møre og Romsdal. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Høringspartenes egne oppsummeringer er referert der hvor slike foreligger. Andre uttalelser er forkortet av NVE. Fullstendige uttalelser er tilgjengelige via offentlig postjournal og/eller NVEs nettsider.

NVE har mottatt følgende kommentarer til søknadene:

Volda kommune vedtok følgende uttalelse på møte i Formannskapet den 21.5.2013:

"Volda kommune ser svært positivt på den auka verdiskaping og det grunnlag for næringsutvikling og busetnad som utbygging av småkraftverk vil kunne gje i dei ulike bygdelag i kommunen og regionen."

For de konkrete søknadene har kommunen gitt følgende uttalelse:

Storelva

"Storelva vert tilrådd konsesjon med minstevassføring slik det er skissert i søknad"

Øggardselva

"Øggardselva vert tilrådd konsesjon med minstevassføring slik det er skissert i søknad"

Osvatnet

"Osvatnet kraftverk vert tilrådd konsesjon. Behov for minstevassføring må vurderast i høve til § 10 i vassressurslova."

Feirdalselva

"Feirdalselva vert tilrådd konsesjon. Behov for minstevassføring må vurderast i høve til § 10 i vassressurslova."

Vi refererer videre frå saksutredningen fra kommunestyret:

(...)

"Feirdalselva-, Osvatnet-, Øggardselva- og Storelva kraftverk:

Utbyggingane i Høydalen må sjåast i samanheng, og i samanheng med tidlegare utbyggingar i dalen. Landbruksavdelinga i kommunen har vurdert dei aktuelle prosjekta i Høydalen slik:

"Utbyggingane i Høydalen må sjåast i samanheng, og i samanheng med tidlegare utbyggingar i dalen. Samla sett vurderer vi utbygginga av Storelva og Øggardselva som mest kontroversielt. Begge er grenseelvar og er interessante miljømessig. (Fossefall, oter, fisk)

Sjølv om det ikkje er lagt opp til minstevassføring i elva frå Osvatnet og Feirdaleselva delvis renn i fine slør bør det her vere lettare å få til utbygging.

Miljømynde er også kritisk til tersklane i Øggardselva, då desse set under vatn flatare areal i Joldalen. Utfrå tilsendt materiale ser i alle hove tersklane ut til meir å ha dampreg enn tersklar. Miljømynde vil vidare peike på behov for minstevassføring i elva frå Osvatnet, jf. § 10 i vassressurslova. Storelva er tidlegare ved laksetrappar lagd til rette før anadrom fisk i vassdraget, og ein er kritisk til utbygging av elva. Som det går fram av rapport om Vurdering av verknader på fisk, vil "situasjonen av anadrom fisk verte sterkt forringa".

Vidare vil ein streke under kor viktig Øggardselva er for fossekallen i mytingsperioden."

Osvatnet kraftverk:

Kommunen har tidlegare tilrådd konsesjon for utbygging av Osvatnet (2003) i tilknytning til utbygging av Høydal Kraftverk. Eg ser ikkje at den nye søknaden i vesentleg grad endrar kommunen si haldning til denne nye søknaden.

Det vert tilrådd å gje konsesjon for tiltaket. Spørsmål om minstevassføring bør vurderast uavhengig av om elva frå Osvatnet i lenger strekning forsvinn i den grove ura her. Behov for minstevassføring må vurderast i høve til § 10 i vassressurslova.

Feirdalseiva kraftverk.

Området tiltaket ligg i er frå før sterkt prega av kraftutbygging. Det er her lagt til grunn minstevassføring på 80 l/s i sommarhalvåret og 40 l/s i vinterhalvåret.

Det vert tilrådd å gje konsesjon for tiltaket. Spørsmål om omfang av minstevassføring må vurderast i høve til § 10 i vassressurslova.

Storelva kraftverk.

I eit landskap tungt belasta med spor frå kraftutbygging er det viktig at Storelva i dalbotnen ikkje vert regulert.

Verdien av ei levande elv gjennom bygda er ikkje lett å kvantifisere i kroner, trivsel, turisme eller kg fisk. Vi ser Storelva i samanheng med tilrådinga for dei andre prosjekta i Osdalen kraftverk, Feirdalen Kraftverk og Øggardselva.

Ser ein Storeelva og øggardselva samla ser ein også eit godt potensialet i å betre tilhøva for anadrom fisk i vassdraget. Dette vil vere i tråd med Vassdirektivet sine intensjonar, og følgje opp nasjonale og internasjonale forpliktelsar;

«Truede arter skal opprettholdes på, eller gjenoppbygges på livskraftige nivåer» (St. melding 42 om biologisk mangfald). Det vil og vere i tråd med naturmangfaldslovens § 10 om ei samla og økosystembasert vurdering av eit tiltak.

Fylkesmannen har i drøfting knytt til sakshandsaming av søknadane signalisert at ein truleg vil ha motsegn til utbygging av Storeelva og nedre del av Øggardselva ut frå m.a. omsyn til anadrom fisk i vassdraget.

Den samla belastninga på vassdragsnaturen i Høydalen og omsyn til biologisk mangfald og Vassdirektivet sine intensjonar og den uheldige påverknad som utbygginga her vil kunne ha for verdien av livet i og rundt Storelva, gjer at vi ikkje kan tilrå at det blir gitt konsesjon for utbygging av Storelva kraftverk.

Øggardselva kraftverk.

Øggardselva har eit langt, godt synleg fossefall. Sett frå dalen, frå fjorden, og ikkje minst frå E39 på andre sida av fjorden. Vi finn grunn til å legge vekt på vurderingane av slike visuelle landskapstrekk og som viktig del av fjordlandskapet.

Øggardselva må også sjåast saman med økologien i Storelva då neste del av planlagt utbygging vil påverke eit mogeleg fin gytetrekning, jf. Biologisk rap.9.1.

«Om ein ser på Øggardselva i historisk samanheng og legg til grunn at fisken uhindra kan nå elva, så vert biletet noko annleis enn det ser ut no. I denne elva er det nemleg ei fin gytetrekning frå elvemøtet med Storelva i ei strekning på ca 450m oppover elva og det er særleg for sjøaure at den eignar seg godt, men det er heller ikkje noko problem for laks å gyte der.»

Fossekallen sitt habitat må også sjåast i samanheng med Øggardselva. Sett i samanheng med andre konsesjonssøknadar og alt regulerte vassdrag i området må vi og legge vekt på at dette er ei av beste elvane for nasjonalfuglen. Særleg som myteplass. Jf. rapport biologisk mangfald.

Alternativet med inntak på kote 250 med overføring til Galnedalen kan synest akseptabelt i kombinasjon med plassering av kraftverk på ca kote 90, jf pkt 2.7 – Alternative utbyggingsløyningar.

Vi vil rå frå konsesjon for utbygging av heile Øggardselva slik søkt om, men kan tilrå alternativ utbygging som skissert i pkt 2. 7, med inntak på kote 250, overføring til Galnedalen og kraftstasjon ved kote 90.”

(...)

Fylkesmannen i Møre og Romsdal (FM), har i brev datert 21.5.2013 gitt følgende uttalelse:

(...)

”For dei fire prosjekta i Høydalen (Storelva, Øggardselva, Feirdalselva og Osvatnet) kan miljøvurderingane samla sett synest noko svake. Spørsmålet er derfor om saksutgreiinga tilfredsstiller kunnskapskravet i § 8 i naturmangfaldlova. Vi har ikkje kjennskap til tidlegare kartlegging av naturtypar i området. Det blir derfor feil når biologisk mangfald rapportane hevdar at det ved søk i Naturbasen kjem fram ein del opplysningar om naturtypar. Den same feilen går igjen seinare der det også er vist til tidlegare kommunal kartlegging.

Vi meiner at det er ei vanskeleg avveging om kva som er godt nok. Det kan ikkje utelukkast at det kan vere særskilte naturfaglege verdiar på artsnivå som ikkje er kjente, men samtidig kan ikkje kravet om eit best mogleg kunnskapsgrunnlag strekkast for langt. Kravet til kunnskapsgrunnlaget må i prinsippet stå i et rimelig forhold til konsekvensane for den samla tilstand for ein art, bestand eller naturtype. Vi har kommentert dette nærare for nokre av prosjekta.”

...

” Utbyggingsforslaga i Storelva, Øggardselva, Feirdalselva og Osvatnet ligg i Høydalen og er del av Høydalsvassdraget som munnar ut i Austefjorden. Det er frå før fleire utbyggingar og inngrep på landskap og inngrepsfri natur i Høydalen og området rundt. Her kan m.a. nemnast Heideelva kraftverk og Høydal kraftverk. Det er også gitt løyve til Sætreelva kraftverk, som enno ikkje er bygt. Skal alle bli bygt vil det dermed bli 7 kraftverk i den relativt avgrensa

dalen. Vidare er det vegar og fleire kraftiliner gjennom dalen. For å danne seg eit bilete på den heilskaplege verknaden av nye inngrep bør også tidlegare inngrep trekkast inn.”

(...)

For de konkrete søknadene har FM gitt følgende uttalelse:

Storelva

(...)

”Fylkesmannen fremjar motsegn til Storelva kraftverk pga konsekvensane for anadrom fisk.”

”Det ligg i dag føre ulik informasjon om lengda på anadrom strekning. Det lågaste anslaget er på om lag 300 m opp i elva frå munningen. Det vert hevda at biotopjusterande tiltak som skulle lette oppvandringa har endra seg etter flom og massetransport, og at tiltaka i dag ikkje lenger er funksjonelle. Det er likevel fullt mogeleg å mobilisere den øvre delen av vassdraget med omsyn til gyting og produksjon av anadrom fisk om det skulle vise seg naudsynt å utvikle nye tiltak. Synfaringa for kort tid sidan knytt til kraftverksplanane stadfester dette.

Den omsøkte regulerte elvestrekning frå inntaket på kote 56 (om lag 700 m frå munningen), til kraftstasjon på kote 6 (om lag 100 frå munningen), ligg i sin heilheit på lakseførande strekning. Ei kraftutbygging av denne typen vil gripe sterkt inn i tilhøva og føresetnadene for ei berekraftig utvikling av anadrome fiskebestander knytt til vassdraget. Laks, men ikkje minst sjøaure er i dag viktige artar innanfor naturforvaltning. Storelva er eit av dei få anadrome vassdraga i dette fjordlandskapet.”

(...)

Øggardselva

(...)

” Fylkesmannen reiser motsegn til Øggardselva kraftverk slik det no er omsøkt. Dette ut frå omsynet til anadrom fisk, reduksjon i inngrepsfritt naturområde (INON) og viktige landskapsverdiar. Vi rår til at ein i staden utgreier ei alternativ løysing der ein unngår anadrom strekning og der den visuelle karakteren til Øggardselva blir mindre rørt.”

(...)

Osvatnet

For Osvatnet kraftverk vurderer FM ut fra ei totalvurdering at de kan akseptere en utbygging, men peker på følgende: Det er uheldig at graving og nedlegging av rør og etablering av veier vil føre til inngrep i bjørkeskog med høgstauder. FM savner en faglig vurdering av hvorfor potensialet for rødlistearter er lite i området. Den siste delen av fallstrekningen ned mot kraftstasjonsområdet er den viktigste delstrekningen som også står i direkte kontakt med loneavsnittet nedenfor kraftstasjonen. Ut i fra hensyn til det terrestriske og akvatiske naturmiljøet, vil de råde til ei størst mulig minste vannføring. Søker bør vurdere å flytte kraftstasjonen noe lengre tilbake fra den meanderende elva og myrområdet ved Stillakroken.

Feirdalselva

For Feirdalselva kraftverk vurderer FM ut fra ei totalvurdering at de kan akseptere en utbygging, men peker på følgende: Det er uheldig at graving og nedlegging av rør og etablering av veier vil føre til

inngrep i bjørkeskog med hogstauder. FM savner en faglig vurdering av hvorfor potensialet for rødlistearter er lite i området. Den siste delen av fallstrekningen ned mot kraftstasjonsområdet er den viktigste delstrekningen som også står i direkte kontakt med loneavsnittet nedenfor kraftstasjonen. Ut i fra hensyn til det terrestriske og akvatiske naturmiljøet, vil de råde til ei størst mulig minstevannføring. Feirdalsfossen er et tydelig landskapselement. Fossen ligger relativt skjermet til og har ikke innsyn fra større deler av dalen. Høgspenlinja reduserer landskapsopplevelsen i dag. Søker bør vurdere å flytte kraftstasjonen noe lengre tilbake fra den meanderende elva og myrområdet ved Stillakroken.

Møre og Romsdal fylkeskommune har gitt en uttalelse i brev datert 8.5.2013, med tilslutning fra fylkesutvalget i møte den 27.5.2013.

Det savnes generelt en kartlegging av kulturminner og kulturmiljø, og det vil være behov for arkeologisk registrering i forhold til undersøkelsesplikta og § 9 i kulturminneloven. Det blir uttalt at utbygging av småkraftverk som omsøkt vil bedre strømforsyningen i fylket og øke andelen fornybar energi, og gi økt verdiskaping og næringsutvikling med betydning både for kommune, lokalsamfunn og den enkelte grunneier.

Videre må det rettes spesielt fokus på anadrome elvestrekninger slik at kraftutbygginger ikke er til hinder for vandring, reproduksjon og levesett for laks og sjørøret. En må her også se på sumvirkninger av eventuelle påvirkninger/reduksjon av laks- og ørretbestand i området.

For de konkrete søknadene har fylkeskommunen gitt følgende uttalelse:

Storelva

Det pekes for Storelva kraftverk sin del på at det er et visst potensial for automatisk freda kulturminner skjult under markoverflaten. Det er svært mange SEFRAK-registrerte kulturminner og det kan se ut til at tiltaket er i direkte konflikt med tre områder med SEFRAK-registrerte kulturminner langs elva. De sier at prosjektet kan virke problematisk.

Øggardselva

Det pekes for Øggardselva kraftverk sin del på at det er registrert 2 automatisk freda kulturminner i nærområdet og at området må undersøkes nærmere.

Osvatnet

For Osvatnet kraftverk opplyser fylkeskommunen at det ikke er registrert kulturminner i deres registre.

Feirdalselva

For Feirdalselva kraftverk opplyser fylkeskommunen at det ikke er registrert kulturminner i deres registre.

Statens vegvesen Region midt uttaler i brev datert 13.3.2013 at de på generelt grunnlag ikke har merknader til småkraftverk om det ikke fører til uheldige trafikale forhold langs offentlig vei. De forutsetter at de blir involvert i sakene der det blir aktuelt med vurderinger og tillatelser etter vegloven.

Tussa Nett AS skriver i brev datert 20.3.2013 at det i følge Statnett ikke er ledig kapasitet i sentralnettet til innmating av produksjon før 420 kV-ledningen Ørskog-Fardal blir satt i drift i løpet av 2015. De skriver videre at Øggardselva kraftverk vil måtte mate inn effekt inn mot 66 kV nettet under Haugen transformatorstasjon, som i dag ikke har tilstrekkelig kapasitet utover det som allerede er i drift eller under bygging, men at det foreligger planer for oppgraderinger som vil føre til at det blir ledig kapasitet. For Storelva, Øggardselva, Osvatnet og Feirdalselva kraftverk sies det følgende:

"Øgardselva, Stordalselva, Feirdalselva og Osvatnet:

Alle disse kraftverka vil bli plassert i Høydalen i Volda kommune og vil mate inn mot regionalnettet i Volda og vidare til sentralnettet i Haugen. Det er ikkje kapasitet i distribusjonsnettet i dag til å ta i mot produksjon frå desse kraftverka. For å knyte kraftverka til nettet er det vurdert å leggje ein 22 kV sjøkabel frå sørsida av Austeffjorden mot Volda, sjå vedlegg 2. Vidare mot Volda må eksisterande kabelnett forsterkast og på andre sida av fjorden (sørsida) må 22 kV nettet frå Høydal til Folkestad forsterkast. Det er heller ikkje kapasitet i noverande transformator i Volda til å ta i mot all planlagt og eksisterande innmating frå småkraftverk. Treviklingstransformator i Volda må skiftast ut dersom ein skal kunne ta i mot meir innmating frå småkraftverk. Vidare må ein finne ei løysing for å avlaste transformatoren i Haugen (jf. løysing med ny 132 kV Ørsta-Tussa). Dersom 132 kV Ørsta-Tussa blir bygd, vil det vere kapasitet i transformatoren i Haugen til å ta i mot konsesjonssøkt produksjon i Austeffjorden."

Forum for Natur og Friluftsliv i Møre og Romsdal (FNF) har gitt uttalelse i brev datert 10.5.2013. Det gis innledningsvis uttrykk for at behandling av søknader i pakker stiller store krav til høringspartene, og at føre-var-prinsippet blir viktigere enn ved behandling av enkeltsaker. Det gis også en drøfting av problematikken rundt samla belastning av alle søknadene, der det særlig etterlyses en tilsvarende vurdering for Austeffjord-området, slik det er gjort for Hjørundfjorden. Videre vises det til NVEs rapport 2-2010 "Etterundersøkelser ved små kraftverk. Sumvirkninger på landskap" som konkluderer med at sumvirkningene er akseptable der eksponerte fossefall ikke er tillatt utbygd, og at veibygging i forbindelse med tiltakene står for en større del av landskapsinngrepene enn forventa.

I forhold til biologisk mangfold, peker FNF på at når det blir et større utbyggingstrykk i elvene, vil reserveverv bli viktigere for sårbare arter som strandsnipe, fossefall, oter og flere hakkespettarter. FNF drøfter også problemstillinger mht. bruk av lokale kunnskapskilder, og savner en vurdering av om småkraftutbyggingens angivelige positive konsekvenser som "vekst og trivsel" har slått til. Det vises også til at ny dokumentasjon av vann og vassdrag blir høyt verdsatt som kilde til naturopplevelser. Det etterlyses også større vektlegging av fagområder som friluftsliv, estetikk, landskap og kulturverdier, og FNF mener at det også for disse tema burde vært stilt krav til kunnskapsgrunnlaget på samme måte som for biologisk mangfold.

I forbindelse med forholdet til vannforskriftens miljømålsetninger, mener FNF at det kan være nødvendig å avslå småkraftsøknader i vassdrag der utbygging kan føre til at miljøtilstanden i vassdrag kan bli redusert til dårligere enn "god tilstand". Det vises til at i arbeidet med vannforskriften er pekt på at det kan være aktuelt å stille strengere miljøkrav ved kraftutbygginger og andre inngrep i vassdrag, og at revisjon av konsesjonsvilkår kan være aktuelt for noen kraftverk for å bedre miljøtilstanden. Behandlingen av småkraftsøknader i Ørsta og Volda må trekke mot de samme mål som Søre Sunnmøre vassområde.

FNF viser til at det finnes eksempler på at linjenett og – kapasitet kan være begrensende for produksjonen i små kraftverk. Dette kan ikke være argument for utbygging av nye kraftverk. NVE må ellers se nødvendig utbygging av linjer og annen infrastruktur i sammenheng med småkraftsøknadene. FNF peker også på at småkraftverk har liten produksjon når kraftbehovet er størst.

FNF henviser eller til gjennomførte etterundersøkelser i tilknytning til små kraftverk, som viser at det er behov for større kontroll med at konsesjonsvilkårene blir fulgt. Det listes konkrete tema, og det vises til FNFs egne erfaringer som innebærer en skepsis til nye kraftutbygginger pga. avvik mellom hva som er konsesjonsgitt og hva som er bygd.

Avslutningsvis i de generelle merknadene forutsettes det at det kreves av utbyggerne at den beste teknologien blir brukt for å redusere miljøkonsekvensene, eksemplifisert ved coanda-inntak.

For Storelva, Øggardselva, Osvatnet og Feirdalselva har FNF gitt følgende generelle uttalelse:

"I Ørsta / Volda- pakken har 5 småkraftverk fått si eiga vurdering opp mot samla belastning på fjordlandskapet Hjørundfjorden. På Austefiordsida er det merkeleg nok ikkje gjort liknande utgreiing på trass av at området vart peika ut som «eit kritisk eksempel» i NVE sin Rapport 2-2010 «Etterundersøkelser ved små kraftverk. Sumvirkninger på landskap» «Få steder i landet er det bygd ut fleire småkraftverk i et avgrenset område enn her». 5 av søknadane i pakken kjem frå området som alt er tyngst belasta med kraftutbygging (Osdalen, Osvatnet, Feirdalselva, Storelva og Øggardselva).

Rapport 2- 2010 har to klare konklusjonar som må gje sterke føringar for Volda / Ørstapakken: Det at sterkt eksponerte fossefall er trekt ut av tiltaka har ført til at sumverknaden på landskapsrommet til no har vore akseptabel. Den andre slutninga rapporten trekk er at vegbygging knytt til tiltaka står for eit større inngrep i landskapet enn forventa. NVE- rapporten si avgrensing av landskapet som vert vurdert for sumverknader er ei heilt anna, og vidare, enn Melby (Miljøfagleg Utredning rap. 31 2012) sine avgrensingar Hjørundfjorden."

For de konkrete søknadene har FNF gitt følgende uttalelse:

Storelva

(...)

"Storeelva kraftverk er ein av fire nye søknader frå Høydalen, dvs totalt planlagte 7 kraftverk i same vassdraget i Høydalen. Vi meiner at om det fins nokon stad det er behov for å sjå sumeffektane av dei ulike tenkte kraftutbyggingane, så er det her. Kven greier å seie noko om manøvreringsreglementet i denne uoversiktlege situasjonen.

I eit landskap tungt belasta med spor frå kraftutbygging er det viktig at Storelva i dalbotnen ikkje vert regulert. I grunngjevinga for tiltaket heiter det at «bygda trenger en ny giv». Etter dei to siste kraftverka i Høydalen vart satt i drift har dei to siste gardsbruka lagt ned drifta. Høydalen er det bygdelaget i Volda som har hatt størst negativ folketalsutvikling frå 1999 til 2010 (- 23,4%) . J.fr. vårt p.4 over. Vi saknar ein påvist samanheng mellom kraftproduksjon og bygdeutvikling.

Verdien av ei levande elv gjennom bygda er heller ikkje lett å kvantifisere i kroner, trivsel, turisme eller kg fisk. Vi ser Storelva i samanheng med tilrådinga vi har gitt for Øggardselva, og ser potensialet i å betre tilhøva for anadrom fisk i vassdraget. Dette vil vere i tråd med. Vassdirektivet sine intensjonar, og følgje opp nasjonale og internasjonale forpliktelsar; «Truede arter skal opprettsholdes på, eller gjenoppbygges på livskraftige nivåer» (St. melding 42 om biologisk mangfald). Det vil og vere i tråd med naturmangfaldslovens § 10 om ei samla og økosystembasert vurdering av eit tiltak.

Fossekallen sitt habitat må også sjåast i samanheng med Øggardselva. Det er gjort ei god vurdering av Jerstad viltforvaltning, som viser kor viktig det er å sjå samanhengen mellom dei to elvestrekningane.

Biologisk rap. frå Karttjenester as peiker sjølv på manglande vår-registreringar og spinkelt datagrunnlag (rap. s. 18). Det verkar i enklaste laget å vise til manglande registreringar i Norsk Soppdatabase og Norsk KarplanteDatabase.

Den samla belastninga på vassdragsnaturen i Austeffjorden, og verdien av livet i og rundt Storelva, gjer at vi ikkje kan tilrå at det blir gitt konsesjon for å bygge Storelva kraftverk.

Ut frå dei biologiske og landskapsmessige verdiane knytt til Storelva, og sett i samanheng med den massive kraftutbygginga i Høydalen vil vi ikkje rå til at Storelva kraftverk får konsesjon.”

(...)

Øggardselva

(...)

”Øggardselva har eit langt, godt synleg fossefall. Sett frå dalen, frå fjorden, og ikkje minst frå E39 på andre sida av fjorden. Ho fortel korleis det kunne ha sett ut om ingen av elvane i Høydalen hadde vore regulert. Når vi legg vekt på vurderingane i NVE- rap.2- 2010, er det slike visuelle landskapstrekk som må stå igjen for at biletet av dei samla belastningane på fjordlandskapet skal bli akseptabelt. Eit anna argument for at Øggardselva må få renne i fred, er at tiltaket grip tungt inn eit sårbart snauffjellslandskap. Tapet av INON- areal er uakseptabelt. Eit inntak med magasin i ope høgfjellslandskap (på kote 670) kan ikkje forsvarast.

Vegbygging fram til inntaket og sprenging her oppe vil lage merkbare og seintgroande sår. Den nye 420 kV lina vil og ta sin del av INON- arealet. Difor har vi fokus på å ta vare på restområda som er inngrepsfrie. Landskapet mellom Austeffjorden —Bjørkedalen og Grøndalen / Osdalen har få inngrep, og kanskje nett difor mykje brukt til jakt, fiske og anna tradisjonelt friluftsliv. Matøskja er ein av dei mest populære vårski- toppane i Volda, og utan brusande bekkar vert friluftslivet fattigare. Om du ser fossen på veg til Høydalen, frå Høydalen, frå parkeringsplassen eller frå høgste fjelltopp er ikkje avgjerande; Fossen og elva vert ein del av opplevinga.

Vi ser også Øggardselva saman med økologien i Storelva, og siterer frå Biologisk rap.9.1. «Om ein ser på Øggardselva i historisk samanheng og legg til grunn at fisken uhindra kan nå elva, så vert biletet noko annleis enn det ser ut no. I denne elva er det nemleg ei fin gytetrekning frå elvemøtet med Storelva i ei strekning på ca 450 m oppover elva og det er særleg for sjøaure at den eignar seg godt, men det er heller ikkje noko problem for laks å gyte der.»

Sett i samanheng med andre konsesjonssøknadar og alt regulerte vassdrag i området må vi og legge vekt på at dette er ei av beste elvane for nasjonalfuglen. Særleg som myteplass.

Vi rår til at Øggardselva kraftverk ikkje får konsesjon.”

(...)

Osvatnet

(...)

”Denne søknaden heng delvis saman med Feirdalselva. Tap av INON- områder, endringar i lokalt klima, økologiske endringar nedstraums Storelva og landskapsendringar i Høydalen må

bøtast på ved meir restriktiv handsaming av andre Høydal- søknader. Som i fråsegna om Feirdalselva vil vi peike på plasseringa av kraftverket; Det bør vurderast ei plassering lengre opp mot fjellfoten.

Vi vil ikkje gå imot at Osvatnet kraftverk får konsesjon, om dei omsyna vi har peikt på vert vektlagt i vilkåra.”

(...)

Feirdalselva

(...)

”Området tiltaket ligg i er frå før sterkt prega av kraftutbygging og kraftliner. Feirdalselva kraftverk er ein av fire nye søknader frå Høydalen, dvs totalt 7 kraftverk kan komme i same vassdraget. Vi meiner at om det fins nokon stad det er behov for å sjå sumeffektane av dei ulike tenkte kraftutbyggingane så er det her. Kven greier å seie noko om økologisk forsvarleg manøvreringsreglementet i denne uoversiktlege situasjonen? Her grip alle reguleringane inn i det verdifulle hovudvassdraget. I konsesjonsvilkåra for Feirdalselva må det difor ligge eit krav til minstevassføring og kjøremønster som tek omsyn både til fisken i Storelva og fossekallen sine behov. Det må også vurderast nærare om ei flytting av kraftverket ca 250 m oppstrøms, til om lag kote 350, vil virke positivt for den lokale fiskestamen og for anadrom fisk om Storelva vert rehabilitert. Tapet av INON- område må kompensast med ei restriktiv hamsaming av søknaden frå Øggardelva. Helst ser vi at Feirdalselva ikkje får konsesjon, for ho har ein godt synleg fossestreng, og Feirdalen, innover mot Feirdalsvatnet er eit turområde med store opplevingskvalitetar. Trass i kraftlina. Fjellsprenging, inntaksdam og røyrgate vil forstyrre eit idyllisk landskap i fjelldalen. Om det vert gjeven konsesjon, må alle dei avbøtande tiltaka takast omsyn til.”

(...)

Miljøpartiet De Grønne (MDG) skriver i brev datert 7.5.2013 at mange elver allerede er utbygd i Ørsta og Volda, og at det vil gjenstå svært få dersom det gis konsesjon til ytterligere 14 kraftverk. Dette ville være uheldig med tanke på artsmangfoldet, turisme og natur- og kulturopplevelse.

MDG er positive til fornybar energi, men peker på at utbygging av småelver vil gi varige og dramatiske inngrep i den enkelte elv. NVE bes om å legge stor vekt på artsmangfoldet, samtidig som MDG viser til at veibygging kan ha stor landskapsmessig konsekvens. MDG savner en samlet konsekvensvurdering for linjenettet etter utbygging, og peker på at småkraftverk bør ha en plan for hvordan de kan bidra med beredskapsstrøm ved regionale strømbrudd. Det etterlyses også plan for kontroll av utbyggingene, og slike bør foreligge før konsesjon blir gitt. Det påpekes også at det er en svakhet med søknadene at de ikke er visjonære i forhold til samarbeid med, og lokalisering av landbasert fiskeoppdrett.

For de konkrete søknadene har MDG gitt følgende uttalelse:

Storelva

MDG er svært skeptisk til utbygging av Storelva siden de fleste andre elver i Høydalen er eller blir utbygd. De mener at fremtidige generasjoner bør få vurdere denne elva i forbindelse med annen næringsvirksomhet.

Øggardselva

Når det konkret gjelder Øggardselva kraftverk så går MDG i mot utbygging på grunn av visuelle kvaliteter, store inngrep i snaufjell og av hensyn til friluftsliv.

Osvatnet

Med forbehold om generelle synspunkter ser MDG positivt på søknaden. De ber NVE være spesielt oppmerksomme på å avgrense anleggsinngrepene.

Feirdalselva

Med forbehold om generelle synspunkter ser MDG positivt på en noe redusert utbygging av hensyn til fisk og friluftsliv i nedre del av vassdraget.

Søkers kommentarer til høringsuttalelsene

Kommentarer til Fylkesmannens uttalelse:

"Kommentarar til Høyringsutalen frå Fylkesmannen i Møre og Romsdal på dei fire kraftverka til Høydal Elektrisitetsverk."

Storelva og Feirdalselva der det vert varsla motsegn:

Biologisk mangfald:

Her vert verknaden på biologisk mangfald dregen vel langt.

"røyrgata vil gjere inngrep i engvegetasjon(beite), utan ei nærare fagleg vurdering av dette. Det er fleire viktige naturtypar knytt til landbruk og kulturlandskap som t.d. slåttemark og naturbeitemark"

Med ei slik rigid haldning vert det snart uråd for ein bonde å fornye eng ved pløying.

Vassdragsøkologi:

Vi viser til kommentaren vi hadde til fiskerapporten, vår haldning til forholda i elva kjem klart fram der.

Fylkesmannen lever i trua på ei svunnen tid på denne elva 60 og 70 talet er nok dessverre over. Elva har endra seg mykje sidan det. Og her er ikkje grunneigarar som er villige til å bruke så mykje tid og pengar som skal til for å få denne elva i stand att. For so å risikere at alt vert øydelagt i ein flaum. Og flaumar skal det visst bli meir av."

Kommentarer til FNF sin uttalelse:

"Tilsvaret til FNF sin høyringsuttale angående konsesjonsøknadane til Høydal Elektrisitetsverk."

Om dei generelle punkta (Viser til punktnummer og avsnitt)

2. Fyrste avsnitt:

Så vidt vi er informert frå Tussa Nett er det ikkje planlagt nye linjer på grunn av desse kraftverka, berre oppgradering av eksisterande.

Når det gjeld tilkomstvegar meiner vi at det samla sett på dei 4 kraftverka er lite nye vegar, det er for det meste førebels anleggsvegar langsmed røyrgatene.

4. andre avsnitt:

Her direkte mistrur dei vår vilje til å gi korrekte informasjon om forholda rundt elvane. Viser til min beskriving av elva som fiskeelv. Den passar utmerket til dei funn som vart gjorde under utarbeiding av fiskerapporten. Men då vert det arbeidet drege i tvil på grunn av mangel på nøyaktigheit og metode. Ser gjerne at NVE er objektive, men det gjeld begge vegar.

Tredje avsnitt:

Søkt avsnitt, kraftverka har ikkje gjeve inntekter lenge nok til å gi noko merkbart utslag.

Det eg kan sei i vårt tilfelle, er at det siste åra har vore tilflytting til bygda. Om grunnen er optimisme rundt kraftutbygginga er vanskeleg å seie. Men trenden med fråflytting er broten. Når det gjeld Høydal Kraftverk AS så har dei gått inn med ny kapital i Høydal Møbelfabrikk og berga vidare drift der, der er då einaste industriarbeidsplassen i Austeffjorden. Det blir i også dreve eit konsulent firma retta mot små kraftverk i Høydalen.

I forhold til innbyggartallet i Høydalen næringsviksomheit med bakgrunn av småkraftsatsinga for 15 år sidan stor.

Fjerde avsnitt:

Vi er einige i at vatn og vassføring er viktig for friluftslivet, men kvar foregår friluftslivet. I bygda her er det mest i fjellet og i sætredalane over alle inntak og urøyvd av dei fleste utbyggingar.

7:

Her direkte påstår dei at ein skal vere restriktive å gi nye konsesjonar fordi tidligare utbyggarar ikkje rettar seg etter vilkåra. Det er å rette Bakar for Smed.

For det fyrste så er mange av dei opplista punkta relativt bagatellmessige, og resten skulle ein med enkle grep rette opp. Rapporten det vert vist til gir for dei som les heile eit positivt inntrykk av utbyggingane.

8:

Gode tekniske løysingar mottek vi tips om med takk, men det kjem i detaljplana.

Om Feirdalselva.

”området tiltaket ligg i er frå før sterkt prega av kraftutbygging og kraflliner”

Å ta med kraftutbygging i denne setning er å ta munnen for full, står ein og ser på Feirdalselva er der ikkje spor av kraftutbygging. Her foreligg heller ikkje tap av INON område.

”Fjellsprenging, inntaksdam og røyrgate vil forstyrre eit idyllisk landskap i fjelldalen” Viser berre dei ikkje har sett seg inn i korleis utforminga av inntak blir, treng synfaring. Inntak ligg skjerma for innsyn frå Feirdalen.

Om Osvatnet.

Her er heller ikkje tap av INON-område. Vi kan kanskje gå med på ei lita justering av plassering av stasjonen, men ein nærmar seg raskt rasfarleg område, og sikkerheit fyrst.

Om Øggardselva.

Beskrivelsen av Øggardselva som fiskeelv er utdatert, for 40-50 år sidan kunne den vere truverdig men no er den utdatert. Det har ein gong vore fanga stamfisk der men ingen som eg veit har fiska blankfisk der. Og nå det gjeld påstanden om at det er ei av dei beste elvane for Fossekall. Så er dette ein påstand, saknar dokumentasjon med fagleg innhald.

Om Storelva.

Fyrste avsnitt:

Her kjem påstanden om sterkt preg av kraftutbygging att. Objektiv- neppe.

Andre avsnitt:

Det at dei to siste gardsbruka er nedlagde siste åra vert brukt som argument mot verknaden av kraftutbyggingar. Investering i gardsbruk har vore stor i Høydalen heilt fram til dei siste åra, nettopp på grunn av inntekter frå kraftverka. Kraftverka kan vel neppe tilleggast skuld for at regjeringa driv ein håplaus landbrukspolitikk. Som tidligare nemnt er folketalet no på veg opp."

Kommentarer til MDG sin uttalelse:

"Innledning:

"inngrep som er irreversibelt i eit tusenårsperspektiv"

Dette var no vel å ta munnen for full.

Generelle synspunkt

Artsmangfald:

" verdien av småfisk i elvane ser ikkje ut til å vere vektlagd"

Problemet er at nesten ingen fiskar denne fisken. Den vert mange og den vert liten. Avrenninga frå jordbruket minkar og næringstilgangen likeså. For 40 år sidan kunne ein få "kredet" på 20-25 cm, no er det heilt urealistisk.

Linjekapasitet:

Å krevje oversikt over produksjon i kvar enkelt månad framover viser berre kor lite kunnskap som er om dette. Langtidsvarselet når ei veke fram i tid.

Beredskap: Er ikkje vår oppgåve, men er gjerne med på eit samarbeid med Nettselskapet for å sjå på problemet.

Høydal Kraftverk har kjøpt inn dieselaggregat på 60 kW for å forsyne sine kundar ved straumbrot.

Kontrolltiltak under utbygging:

Er det vår oppgåve?

Andre Næringsinteresser:

Mangel på kunnskap. Vatnet kan brukast til oppdrett, det er ikkje "oppbrukt". Dei kan til og med sleppe å bygge eit dyrt inntak i elva. Vi har meir enn nok med å vere visjonære med

kraftutbygging, det er ein krevjande prosess. Men vi samarbeider gjerne om andre næringsinteresser tek kontakt.

Om Kraftverka:

Skulle likt å vist om dei ville stille seg positive til inngrep frå den alternative næringsvirksomheita, når den måtte kome.

Og om ny næringsverksemd er meir lønsam enn kraftutbygging, vert kraftverket nedlagt umiddelbart.”

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Storelva

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 27,6 km² ved inntaket og middelvannføringen er beregnet til 2390 l/s. Effektiv innsjøprosent er på 0,1 % og nedbørfeltet har en bréandel på 1 %. Avrenningen varierer fra år til år med dominerende høst-, og vårflokker. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 497 og 138 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 168 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 5975 l/s og minste driftsvannføring 199 l/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 409 l/s i perioden 01.05. til 30.09. og 114 l/s resten av året. Ifølge søknaden vil dette medføre at 77 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har ikke kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende 250 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 409 l/s om sommeren og 114 l/s om vinteren, vil dette gi en restvannføring på ca. 443 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De aller største flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 37 dager i et middels vått år. I om lag 75 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 42 l/s ved kraftstasjonen.

NVE mener at den omsøkte maksimale slukeevnen er svært høy, men at den ivaretar noe av vassdragets naturlige vannføringsdynamikk ved at det er overløp et visst antall dager i året.

Øggardselva

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 4,3 km² ved inntaket og middelvannføringen er beregnet til 459 l/s. Nedbørfeltet har en snau fjellandel på 97 %. Avrenningen varierer fra år til år med dominerende høst- og vårflokk. Laveste vannføring opptrer som oftest om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 85 og 15 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 17 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 1148 l/s og minste driftsvannføring 57 l/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 17 l/s hele året. Ifølge søknaden vil dette medføre at 79 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har ikke kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende 250 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 17 l/s, vil dette gi en restvannføring på ca. 106 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De aller største flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 36 dager i et middels vått år. I 43 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring

og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 92 l/s ved kraftstasjonen.

NVE mener at den omsøkte maksimale slukeevnen er svært høy, men at den ivaretar noe av vassdragets naturlige vannføringsdynamikk ved at det er overløp et visst antall dager i året.

Osvatnet

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 2,84 km² ved inntaket og middelvannføringen er beregnet til 267 l/s. Effektiv innsjøprosent er på 5,9 % og nedbørfeltet har en bréandel på 11 %. Avrenningen varierer fra år til år med dominerende sommerflommer. Laveste vannføring opptrer oftest om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 75 og 13 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 36 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 534 l/s og minste driftsvannføring 27 l/s. Det er ikke foreslått å slippe minstevannføring.

NVE har ikke kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Elva fra Osvatnet har samløp med Feirdalselva ca. 600 m nedstrøms Osvatnet. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 750 l/s ved kraftstasjonen.

I nedbørsrike perioder vil det gå noe restvannføring mellom dammen i Osvatnet og elvemøtet med Feirdalselva. Den naturlige vannføringsdynamikken på denne strekningen vil derfor reduseres. Etter elvemøtet med Feirdalselva og ned til utløpet fra kraftstasjonen vil den naturlige vannføringsdynamikken bli opprettholdt om enn nedskalert i volum.

Feirdalselva

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 6,56 km² ved inntaket og middelvannføringen er beregnet til 649 l/s. Effektiv innsjøprosent er på 0 % og nedbørfeltet har en snaufjellandel på 99 %. Avrenningen varierer fra år til år med dominerende høst- og vårflokker. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 82 og 21 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 28 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 1624 l/s og minste driftsvannføring 81 l/s. I søknaden er det oppgitt 3 ulike slipp for minstevannføring, men under kapittel for avbøtende tiltak blir det presisert å slippe en minstevannføring på 82 l/s i perioden 01.05. til 30.09. og 21 l/s resten av året. Ifølge søknaden vil dette medføre at ca. 75 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon.

NVE har ikke kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Med en maksimal slukeevne tilsvarende 250 % av middelvannføringen og foreslått minstevannføring på 82 l/s og 21 l/s, vil dette gi en restvannføring på ca. 151 l/s rett nedstrøms inntaket som et gjennomsnitt over året. Det meste av dette vil komme i flomperioder. De aller største flomvannføringene blir i liten grad påvirket av utbyggingen. Ifølge søknaden vil det være overløp over dammen 93 dager i et middels vått år. I 23 dager vil vannføringen være under summen av minste driftsvannføring og minstevannføring og derfor for liten til at det kan produseres kraft, slik at

kraftstasjonen må stoppe og hele tilsiget slippes forbi inntaket. Tilsiget fra restfeltet vil i gjennomsnitt bidra med 90 l/s ved kraftstasjonen.

NVE vil påpeke at de hydrologiske beregningene er basert på en maksimal slukeevne på 1194 l/s og en minste driftsvannføring på 60 l/s. Omsøkt maksimal slukeevne på 1624 l/s tilsvarer en økning på 36 %. Det vil si at det vil bli færre dager med overløp over dammen enn oppgitt i søknaden. NVE mener at den omsøkte maksimale slukeevnen er svært høy, men at den ivaretar noe av vassdragets naturlige vannføringsdynamikk ved at det er overløp et visst antall dager i året.

Produksjon og kostnader

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene av produksjon og kostnader for Osvatnet kraftverk. Vi har ikke kontrollert de fremlagte beregningene av produksjon og kostnader for Storelva, Øggardselva og Feirdalselva kraftverk.

Osvatnet

Søker har beregnet at Osvatnet kraftverk vil få en gjennomsnittlig kraftproduksjon på ca. 5,2 GWh/år fordelt på 4 GWh sommerproduksjon og 1,2 GWh vinterproduksjon. Total utbyggingskostnad er satt til 23,6 mill.kr og spesifikk utbyggingspris er 4,51 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over kostnader og produksjon. Vi konstaterer at søkers kostnader og produksjonsberegninger baserer seg på en regulering av Osvatnet kraftverk. Uten regulering av Osvatnet har vi beregnet en midlere årsproduksjon på 3,9 GWh/år. Våre produksjonsberegninger ligger ca. 35 % lavere enn søkers. Vi mener dette tyder på at søkers produksjonsberegninger forutsetter at Osvatnet skal reguleres.

Våre kostnadsoverslag og produksjonsberegninger gir en spesifikk utbyggingskostnad på 5,71 kr/kWh uten regulering av Osvatnet. Da har vi forutsatt at kostnadene ved å etablere inntaket blir de samme, uansett om Osvatnet skal reguleres eller ikke. Vi understreker at en må regne med at disse tallene har en usikkerhet på +/- 20 %.

Vi vil påpeke at vi kun behandler søknaden om kraftverket i og med at det ikke er søkt om regulering, samt at konsesjonen for regulering av Osvatnet er utløpt.

Naturmangfold

Karttjenester AS har foretatt biologiske feltregistreringer i influensområdet rundt Storelva, Øggardselva, Osvatnet og Feirdalselva. Naturtyper, karplanter, moser og lav er undersøkt. I tillegg har Bioreg AS foretatt en fiskeundersøkelse i vassdraget etter pålegg fra NVE. Fiskeundersøkelsen ble utført på berørt elvestrekning for Storelva kraftverk og Øggardselva kraftverk.

Akvatisk miljø

Storelva og Øggardselva

Storelva kraftverk og Øggardselva kraftverk vil potensielt kunne påvirke anadrom strekning i samme vassdrag, og at det derfor er naturlig at kraftverkene vurderes samlet.

I alt 1200 m av Storelva og 1100 m av Øggardselva ble el-fisket 16.8.2012 av Bioreg AS. Tre el-fiskestasjoner i Storelva og to i Øggardselva ble valgt ut til undersøkelsen. Gyte- og oppvekstområdene opp til endelig vandringshinder for anadrom fisk ble kartlagt. På grunn av høy vannføring i Storelva ble ikke hele bredden på elva el-fisket. Øggardselva har normalt lavere vannføring, så hele bredden på elva ble undersøkt. Det antas at mye fisk unnslopp i Storelva på grunn

av vannføringen. Dette er tatt hensyn til i tetthetsestimatene. I tillegg til anadrom kartlegging, søkte Bioreg AS etter eventuelle forekomster av ål og elvemusling.

Bioreg AS oppgir at historisk har Storelva hatt en potensiell gytestrekning på ca. 2 km opp til ca. 120 moh. I Øggardselva er endelig vandringshinder på 150 moh. Hvor lang anadrom strekning er i dag er noe uklart da ulike lengder oppgis i rapporten fra Bioreg AS. Ifølge søker så er dagens vandringshinder ca. 300 m oppstrøms utløpet i Austefjorden. I rapporten er vandringshinderet også oppgitt å være en laksetrapp rett oppstrøms ei gangbru på kote 45. I dag ligger det noe stein og kvist i laksetrappa og det antas at den ikke fungerer. Laksetrappa ble bygget mellom 1956-58. Det gikk fisk opp også før laksetrappa ble bygget.

På grunn av at Storelva tidligere har vært et anadromt vassdrag opp til 120 moh har Bioreg AS vurdert verdien av vassdraget ut i fra nåverdi samt historisk verdi.

Det ble ikke fanget laks i Storelva under fiskeregistreringen i 2012, men det ble fanget én sjørret på den nederste stasjonen ved omsøkt kraftstasjonsområde for Storelva kraftverk. Basert på dagens forhold og uten avbøtende tiltak vurderer Bioreg AS at Storelva har noe verdi for sjørret og på grunnlag av dette settes dagens verdi til *middels/liten*. Uten avbøtende tiltak settes omfanget til *stort negativt*. Konsekvens ut i fra dagens situasjon settes til *middels negativt*.

I rapporten går det frem at elva er nevnt i offisiell fangststatistikk der største årlige fangst skal være 40 kg smålaks og 24 kg sjørret. I følge lokalkjente så gikk det opp både laks og sjørret i Storelva. Laksetrappa ble bygget for å lette oppgangen i elva. Omtrent på midten av 1960-tallet ble det fanget stamfisk for yngelproduksjon ca. ved elvemøtet med Øggardselva. Det påstås at flommer gjorde at elva endret seg slik at det ble vanskeligere for fisken å passere enkelte steder. Et slikt område blir oppgitt å ligge omtrent 300 m oppstrøms utløpet til Austefjorden. Fra sjøen og opp til dette området ble det fisket brukbart ved årtusenskiftet og noen år etter. Det ble fanget laks på opptil 6 kg. I dag er det lite fiske her, og en vet lite om situasjonen. Ifølge rapporten til Bioreg AS er det tydelig at elva kunne ha blitt opprustet uten betydelige kostnader slik at fisken kunne ha passert uhindret opp til den beste gytestrekingen. Går man ut ifra at elva blir opprustet setter Bioreg AS verdien av Storelva til *middels/stor*. Omfanget blir satt til *stor negativ* om man ser for seg at fremtidige planer om å utbedre oppvandringsforholdene blir ødelagt av kraftverksutbyggingen. Konsekvens for hele Storelva som anadrom gyteelv blir satt til *svært stor negativ*.

I Øggardselva, sidevassdraget til Storelva, ble det ikke fanget anadrom fisk i 2012. Det oppgis at det har blitt fisket laks på flere kilo i Øggardselva. De beste gyteområdene for laks og sjørret vurderes av Bioreg AS å være i de 450 nederste meterne av Øggardselva, og i Storelva der denne møter Øggardselva. Videre oppover mot vandringshinderet er gyteforholdene vurdert å være mindre gode. Om Øggardselva skal kalles anadrom er det en forutsetning at laksetrappa i Storelva blir opprustet og at forholdene lengre ned i vassdraget blir utbedret. På bakgrunn av dette setter Bioreg AS verdien av Øggardselva som anadrom elv til *liten*. Legger man til grunn at fisk uhindret kan nå Øggardselva setter de verdien til *middels/stor*. Kraftstasjonen skal plasseres på kote 90. Dette er ovenfor den beste gytestrekingen og den vil således bli bevart. Bioreg vurderer derfor at omfanget og konsekvensen av en ev. utbygging av Øggardselva kraftverk vil være *lite negativt*. Bioreg mener det bør vurderes omløpsventil.

FM fremmer innsigelse til tiltakene p.g.a. at de mener tiltakene kommer i sterk konflikt med anadrom laksefisk i Storelva og Øggardselva. Storelva er et av de få anadrome vassdragene i dette fjordlandskapet. Fylkesmannen har befart området og mener at det vil være fullt mulig å mobilisere den øvre delen av vassdraget med tanke på gyting og produksjon av anadrom fisk om det skulle vise seg nødvendig å utvikle nye tiltak. Under innsigelsesmøtet understreket FM at en reduksjon av

Høydalsvassdragets verdi for anadrom fisk vil føre til en for stor samlet belastning på anadrom fisk i Austefjord-/Dalsfjord-området. FM viste også til en markert nedgang i fangststatistikk for sjø-ørret på Vestlandet, og at dette momentet styrker innsigelsen på dette punktet. Høydalsvassdraget må ivaretas som et anadromt vassdrag i et langsiktig perspektiv.

Kraftstasjonen til Øggardselva kraftverk var opprinnelig tenkt plassert på kote 70, men er av søker senere flyttet til kote 90. Under NVEs innsigelsesmøte med FM kom det frem at de ser positivt på en slik løsning i forhold til anadrom fisk.

Fylkeskommunen ber om at det blir rettet spesielt fokus på anadrome elvestrekninger, slik at kraftutbyggingen ikke er til hinder for vandring, reproduksjon og levesett for laks og sjøørret. En må her også se på sumvirkningene av eventuell påvirkning/reduksjon av laks-ørretbestanden i området.

FNF Møre og Romsdal ser Storelva i sammenheng med Øggardselva og ser potensialet for å bedre forholdene for anadrom fisk.

Fylkeskommunen og FM påpeker behovet for en vurdering av samla belastning i området. NVE har gjort søk i Miljødirektoratets lakseregister. I det følgende avsnittet vil vi vurdere samlet belastning i Austefjord/Dalsfjordområdet.

Tabell 2: Resultat fra søk i Miljødirektoratets lakseregister i Austefjord/Dalsfjord

Vassdrag	Anadrom strekning (km)	Bestandstilstand		Avgjørende påvirkningsfaktor	
		Laks	Sjøørret	Laks	Sjøørret
Kilselva	7,9	Dårlig	Hensynskrevende	Rømt oppdrettslaks	Lakselus
Øyraelva	3,8	Dårlig	Hensynskrevende	Fysiske inngrep Rømt oppdrettslaks	Fysiske inngrep Lakselus
Steinsvikelva	0,7	Svært dårlig	Hensynskrevende	Fysiske inngrep Vassdragsregulering	Fysiske inngrep Lakseklus Vassdragsregulering
Austefjordelva	6,9	Dårlig	Redusert	Rømt oppdrettslaks	Lakselus Ukjent faktor
Storelva	1,8	Ingen bestand	Hensynskrevende	-	Lakselus

For **Storelva** er det ikke tilgjengelig fangststatistikk, men vi har sett på fangststatistikken for de andre elvene. Det har, som FM og fylkeskommunen påpeker, vært en bestandsnedgang generelt fra sent 90-tall tidlig 2000-tall i dette området. Påvirkningsfaktorene er, som tabell 2 viser, relatert til laks og/eller inngrep i vannstrengen. Ingen av elvene har gode bestander av anadrom fisk i dag. Vi mener at den samlede belastningen på anadrom fisk i dette området er stor. Og vi er enig med fylkeskommunen i at en må være restriktiv med nye tiltak som kan være til hinder for vandring, reproduksjon og levesett for anadrom fisk. Samtidig så må det foretas en konkret vurdering i hver enkelt sak. Det vil vi gjøre i avsnittene under.

Storelva er registrert med en lakseførende strekning på 1,8 km. I og med at vassdraget er registrert i lakseregisteret og FM har fremmet innsigelse til Storelva kraftverk er vi av den oppfatning at det kan gjøres tiltak i vassdraget som gjør at Storelva igjen med enkle grep kan bli et anadromt vassdrag.

Det endelige vandringshinderet er, slik vi ser det, oppstrøms inntaket til omsøkte Storelva kraftverk. De beste gyteområdene er trolig i områdene ved samløpet mellom Storelva og Øggardselva. Dette er oppstrøms inntaket til Storelva kraftverk. Vi mener at potensialet for Storelva som anadromt vassdrag er der i dag også. Derfor mener vi at potensialet skal tillegges vekt og er av stor betydning for konsesjonsspørsmålet for Storelva kraftverk. Vi mener videre at en ev. utbyggingen av Storelva kraftverk vil kunne bidra til en økt samla belastning på anadrom fisk i Austefjord/Dalsfjord området.

Når det gjelder **Øggardselva** kraftverk så er kraftstasjonen plassert på kote 90 og ligger oppstrøms de viktigste gyteområdene. Oppstrøms kraftstasjonen mot vandringshinderet er det dårlige gyteforhold. Vi er enig med Bioreg AS i at konsekvensene for anadrom fisk er lite negativt. Forholdet til anadrom fisk er ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet i vurderingen av Øggardselva kraftverk, og vil slik vi ser det ikke bidra til en økt samla belastning på anadrom fisk i Austefjord/Dalsfjord området. Dersom laks og sjørret gjeninnføres i Høydalsvassdraget vil verdien til Øggardselva øke og det vil ved en ev. konsesjon bli viktig å vurdere hvor stor minstevannføring skal være over året for å bl.a. hindre stranding av fisk ved utfall i kraftstasjonen samt hindre innfrysing av egg og yngel. Dette er vilkår som må vurderes nøye dersom det gis konsesjon til tiltaket.

Det ble verken påvist ål eller elvemusling i noen av de undersøkte elvestrekningene.

Osvatnet og Feirdalselva

Osvatnet kraftverk og Feirdalselva kraftverk er planlagt med felles kraftstasjon og vil berøre samme elvestrekning i nedre deler av tiltaksområdet. Vi mener derfor at det er naturlig å vurdere disse to tiltakene samlet.

I følge rapporten til Karttjenester AS så finnes det en bestand av småfallen ørret i elva, og det selges fiskekort. De viktigste områdene for ørreten skal være rett nedstrøms kraftstasjonen i tilknytning til stilleflytende partiet Stillakroken. Nedre deler av fallstrekningen oppstrøms kraftverket har også trolig en viss betydning for ørreten, da fallet på denne strekningen er forholdsvis beskjedent. Det ble ikke registrert verdifulle ferskvannslokaliteter etter DN-håndbok 15 (2000) i influensområdet.

FM mener at den siste delen av fallstrekningen ned mot kraftstasjonsområdet er den viktigste delstrekningen som også står i direkte kontakt med Stillakroken. Videre mener FM at en tilstrekkelig minstevannføring vil gjøre at den nedre del av berørt elvestrekning vil kunne fungere i godt samvirke med partiet ved Stillakroken.

FNF mener at det må settes krav til minstevannføring og kjøremønster som tar hensyn til fisken. Av hensyn til fisk bør det vurderes å flytte kraftstasjonen ca. 250 m lengre oppover, til om lag kote 350. I sine kommentarer til høringsuttalelsene sier søker seg villig til å flytte kraftverket et stykke oppstrøms i elva, men ikke så langt at den blir utsatt for rasfare.

Elva som renner ut fra Osvatnet går stort sett i ur og er bare synlig på en kort strekning før den renner inn i ura igjen. På store deler av den berørte elvestrekningen i Feirdalselva renner elva bratt, tidvis i bratte fosser over blankt berg.

Der Feirdalselva og elva fra Osvatnet møtes, renner elva noe slakere og stedvis i grovt substrat. Det er få kulper som er egnet som oppholdsområde for fisk på berørt strekning. NVE er enig med vurderingene til Karttjenester AS i at de viktigste områdene for fisk finnes i tilknytning til partiet Stillakroken. Vi mener at dette partiet er ivaretatt i og med at kraftstasjon er plassert oppstrøms. Da det

ikke ble registret verdifulle ferskvannslokaliteter etter DN-håndbok 15 i influensområdet, konkluderer NVE med at de viktigste verdiene knyttet til akvatisk miljø er den anadrome delen av Høydalsvassdraget lengre ned. Forholdet til anadrom fisk er vurdert i eget kapittel ovenfor. Vi ser likevel at det er viktig med tilstrekkelig minstevannføring for å opprettholde noe av produksjonen i elva og ivareta noe av det biologiske mangfoldet. Slik vil en til en viss grad opprettholde den økologiske balansen som finnes i elva.

Terrestrisk miljø

Storelva

Gråor-heggeskog med utforming flommarkskog dominerer kantvegetasjonen langs fallstrekningen. Det er størrelse, kontinuitet og hvor intakte de økologiske prosessene (f.eks. flompåvirkning) er som avgjør verdien av en slik naturtype. I følge Karttjenester AS som har kartlagt de biologiske verdiene for Storelva kraftverk, så er det ikke forekomster av større arealer med flommarkskog. Naturtypen bærer også preg av gjengroing og karakteriseres som relativt ung. Naturtypen er av biolog vurdert til ikke å ha forekomster av viktige eller svært viktige lokaliteter. Videre vurderer biolog at tiltaket i utgangpunktet vil kunne føre til endringer i kantskogen, men at minstevannføring og flomvann vil avhjelpe dette. Konsekvens for naturtyper blir derfor satt til liten negativ.

Det ble ikke registrert noen rødlistearter av karplanter, moser eller lav. Potensialet for funn innenfor disse artsgruppene ble heller ikke vurdert som spesielt stort. Det er fossekall i tiltaksområdet.

FM påpeker at naturtypen gråor-heggeskog med utforming flommarkskog burde vært avmerket på kart, slik at man får et bilde på utbredelsen. Videre kommenterer FM at ut i fra hensyn til det terrestriske naturmiljøet vil de råde til en størst mulig minstevannføring.

Deler av kantsonen skråner ned mot elva, slik at bare mindre arealer vil bli påvirket av flommene. Under NVEs befaring av området var det heller ingenting som tilsa at de flaterne av kantsonen var særlig flompåvirket. Når det gjelder flomoverløp så tilsier kraftverkets slukeevne og restvannføringskurvene i søknaden at det i et middels år kun vil være de aller største flommene på høsten og vinteren som vil gå som flomoverløp. Det vil være lite flomoverløp i elva i den viktigste vekstperioden om sommeren og våren. Siden utbredelsen av flommarkskog er relativt liten i tiltaksområdet er vi allikevel enig med Karttjenester AS i at konsekvensen for naturtypen vil være liten negativ og vil ikke være avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Fossekallen er ingen truet art i Norge, men står på Bernkonvensjonens liste II. Vinteren er en kritisk periode for fossekallen, og den er da avhengig av tilgang på føde, bl.a. bunndyr, og partier med åpent vann. Bunndyrfaunaen er også avhengig av rennende vann gjennom hele året, og en stor del av bl.a. steinflueartene har en vesentlig vekst i vinterhalvåret. Etter standardvilkår for naturforvaltning kan FM gi pålegg om etablering av egnede hekkeplasser for fossekall. For å sikre bunndyrproduksjon som næringsgrunnlag for fossekallen, bør det slippes tilstrekkelig minstevannføring hele året. Med slike tiltak mener NVE at negative virkninger for fossekall vil være begrenset.

Med bakgrunn i den kunnskap som er fremlagt, og konsekvensvurderingene som er utført, mener NVE at forholdet til terrestrisk miljø ikke vil være avgjørende for konsesjonsspørsmålet i denne saken.

Øggardselva

Det ble ikke registrert noen naturtyper iht. DN håndbok 13 i forbindelse med Karttjenester AS sine undersøkelser i området. Nedre del av tiltaksområdet har en del gråor nærmest elva og avgrensede fuktige partier nærmest er vurdert å være fattig sumpskog. Like ved samløpet mellom Øggardselva og bekken fra Galnedalen er registrert som et tradisjonelt territorium for hvitryggspett med viltvekt 4. Det

ble ikke registrert noen rødlistearter av karplanter, moser eller lav. Potensialet for funn innenfor disse artsgruppene ble heller ikke vurdert som spesielt stort.

Det er registrert fossekall i elva. Fosseområdet i Øggardselva er vurdert som viktigst for fossekallen i tiltaksområdet. I følge søknadens kapittel om avbøtende tiltak skal det settes opp hekkedammer f.eks. i inntaksdammen eller utløpet. Søker foreslår også å lede vannstrømmen mot kjent hekkelokalitet. Det kan også anlegges mindre kulper i vannstrengen for å sikre næringstilgang.

FM savner en faglig vurdering for hvorfor gråorskogen og sumpskogen langs vassdraget ikke er avgrenset og omtalt ut i fra kriteriene i DN-håndbok 13. Videre kommenterer FM at ut i fra hensyn til det terrestriske naturmiljøet vil de råde til en størst mulig minstevannføring.

NVE vil påpeke at det ikke er registrert viktige naturtyper i henhold til DN-håndbok 13 i tiltaksområdet. Temaet naturtyper er derfor ikke tillagt noe vekt i vår vurdering videre.

Fossekallen er ingen truet art i Norge, men står på Bernkonvensjonens liste II. Vinteren er en kritisk periode for fossekallen, og den er da avhengig av tilgang på føde, bl.a. bunndyr, og partier med åpent vann. Bunndyrfaunaen er også avhengig av rennende vann gjennom hele året, og en stor del av bl.a. steinflueartene har en vesentlig vekst i vinterhalvåret. Etter standardvilkår for naturforvaltning kan FM gi pålegg om etablering av egnede hekkedammer for fossekall. For å sikre bunndyrproduksjon som næringsgrunnlag for fossekallen, bør det slippes tilstrekkelig minstevannføring hele året. Med slike tiltak mener NVE at negative virkninger for fossekall vil være begrenset.

Med bakgrunn i den kunnskap som er fremlagt, og konsekvensvurderingene som er utført, mener NVE at forholdet til terrestrisk miljø ikke vil være avgjørende for konsesjonsspørsmålet i denne saken.

Osvatnet

Innenfor tiltaksområdet finnes naturtypen bjørkeskog med høgstauder. Spesielt blir området der anleggsvei krysser Feirdalselva og videre østover trukket frem. Her hadde bjørkeskogen også preg av noe eldre skog. Naturtypen blir vurdert til å ikke være spesielt rik eller velutformet. Området ble ikke avgrenset som egen naturtype, men Karttjenester AS antar at de mest velutviklede områdene kan være aktuelle å vurdere i forhold til kategorien lokalt viktig (verdi C).

Det ble ikke registrert noen rødlistearter av karplanter, moser eller lav. Potensialet for funn innenfor disse artsgruppene ble heller ikke vurdert som spesielt stort. Det er registrert fossekall i området.

FM mener at det er uheldig at graving og nedlegging av rør og etablering av veier vil føre til inngrep i naturtypen "bjørkeskog med høgstauder" og at naturtypen burde vært avmerket på kart. Det må også settes krav om en minstevannføring som tar hensyn til det terrestriske naturmiljøet.

Bjørkeskog med høgstauder vil bli direkte påvirket ved etablering av rørgate og anleggsvei. Vi er enig med FM i at dette er uheldig, men akseptabelt i og med at det kun vil være et mindre område som vil bli berørt av utbyggingen. Allikevel vil vi presisere at bredden på vei og rørgate skal holdes på et minimum.

Elva fra Osvatnet går stort sett under ura før elvemøtet med Feirdalselva og vi antar at fossekallen har tilholdssted i nedre deler av tiltaksområdet. Vi mener derfor at tilsig fra Feirdalselva vil være tilstrekkelig for å opprettholde fossekallens habitat.

Med bakgrunn i den kunnskap som er fremlagt, og konsekvensvurderingene som er utført, mener NVE at forholdet til terrestrisk miljø ikke vil være avgjørende for konsesjonsspørsmålet i denne saken.

Feirdalselva

Innenfor tiltaksområdet finnes naturtypen bjørkeskog med høgstauder. Naturtypen har samme avgrensning som for Osvatnet (diskutert over), men i tillegg blir området opp mot tunnelpåhugg trukket frem. De samme vurderingene for naturtypen som for Osvatnet gjelder her.

Det ble ikke registrert noen rødlistearter av karplanter, moser eller lav. Potensialet for funn innenfor disse artsgruppene ble heller ikke vurdert som spesielt stort. Det er registrert fossefall i området.

FM mener at det er uheldig at graving og nedlegging av rør og etablering av veier vil føre til inngrep i naturtypen "bjørkeskog med høgstauder" og at naturtypen burde vært avmerket på kart. Det må også settes krav om en minstevannføring som tar hensyn til det terrestriske naturmiljøet.

Bjørkeskog med høgstauder vil bli direkte påvirket ved etablering av rørgate og anleggsvei. Vi er enig med FM i at dette er uheldig, men akseptablet i og med at det kun vil være et mindre område som vil bli berørt av utbyggingen. Allikevel vil vi presisere at bredden på vei og rørgate skal holdes på et minimum.

Fossefallet er ingen truet art i Norge, men står på Bernkonvensjonens liste II. Vinteren er en kritisk periode for fossefallet, og den er da avhengig av tilgang på føde, bl.a. bunndyr, og partier med åpent vann. Bunndyrfaunaen er også avhengig av rennende vann gjennom hele året, og en stor del av bl.a. steinflueartene har en vesentlig vekst i vinterhalvåret. Etter standardvilkår for naturforvaltning kan FM gi pålegg om etablering av egnede hekkeplasser for fossefall. For å sikre bunndyrproduksjon som næringsgrunnlag for fossefallet, bør det slippes tilstrekkelig minstevannføring hele året. Med slike tiltak mener NVE at negative virkninger for fossefall vil være begrenset.

Med bakgrunn i den kunnskap som er fremlagt, og konsekvensvurderingene som er utført, mener NVE at forholdet til terrestrisk miljø ikke vil være avgjørende for konsesjonsspørsmålet i denne saken.

Forholdet til naturmangfoldloven

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknadene om Storelva, Øggardselva, Osvatnet og Feirdalselva kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i naturmangfoldlovens §§ 4 og 5 samt §§ 8-12.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av eventuelle påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 16.1.2014.

FM mener at for de fire prosjektene i Høydalen, så kan miljøvurderingene samlet sett virke noe svake. Derfor stiller de spørsmål til om saksutgreiinga tilfredsstiller kunnskapsgrunnlaget i § 8. Samtidig mener de at det er vanskelig å si noe om hva som er bra nok utredet og at dette må stå i forhold til konsekvensene for den samlede tilstanden for en art, bestand eller naturtype. De påpeker også at det blir ikke riktig av biolog å hevde at det tidligere har blitt gjort undersøkelser i området, og henvise til disse, når dette ikke er tilfellet.

Vi er enig med FM i at det er ting vi ikke vet, men etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakenes omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakenes kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldlovens § 8. Vi er for øvrig også enige i at det blir feil av biolog å henvise til at det ikke har blitt funnet viktige naturtyper eller arter ved tidligere registreringer når slike ikke har funnet sted.

I influensområdet til Storelva kraftverk finnes det mindre områder med naturtypen *gråor-heggeskog*. Naturtypen er ikke verdisatt pga av for små areal og ingen viktige lokaliteter. I influensområdet til Osvatnet og Feirdalselva kraftverk finnes det *bjørkeskog med høgstauder* med C-verdi.

En eventuell utbygging av Øggardselva, Osvatnet og Feirdalselva vil etter NVEs mening ikke være i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper, arter eller økosystemet gitt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5 gitt eventuelle avbøtende tiltak. En eventuell utbygging av Storelva vil etter NVEs mening berøre ved forvaltningsmålet for naturtyper, arter eller økosystemet gitt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5. Se begrunnelse gitt i eget kapittel om akvatisk miljø.

Prinsippet om samlet belastning i naturmangfoldloven § 10 er vurdert. I disse sakene mener NVE det er aktuelt å diskutere samlet belastning for temaet landskap og anadrom fisk i Austefjorden/Dalsfjorden. Dette er gjort i egne kapitler.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldlovens § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltakene vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkårene dersom det blir gitt konsesjon. Tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av tiltakene, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Landskap/friluftsliv/brukerinteresser

Storelva

Fra inntaksplassering og ned til utløpet i Austefjorden renner Storelva gjennom jordbrukslandskap. Storelva er synlig fra nordsiden av Austefjorden, men bare den nedre delen fra fylkesveien og til utløpet. Kantvegetasjon gjør at det er lite innsyn til elva. Området er i følge søknaden lite brukt, og det er i hovedsak grunneiere og personer med lokal tilhørighet som ferdes i området. Rørgata og kraftstasjon skal etableres på jordbruksmark.

Det har ikke kommet inn høringsuttalelser som peker på at tiltaksområdet er mye brukt. Det er heller ingen som har kommentert at Storelva har betydning som landskapselement, men FNF mener at i et landskap som allerede er tungt belastet med spor fra kraftutbygging vil det være viktig at Storelva i dalbunnen ikke blir utbygd. De etterlyser også en større vektlegging av friluftsliv, landskap og estetikk, og at det for disse temaene burde vært stilt krav til kunnskapsgrunnlaget på samme måte som for biologisk mangfold. Flere av høringspartene kommenterer behovet for en vurdering av samlet belastning i Høydalen.

NVE støtter søker i at Storelva er lite synlig fra avstand. Under befaringen gikk vi imidlertid forbi flere partier med mindre fossefall som var lett tilgjengelig og synlig fra nærområdet. Dette gav inntrykk av en levende elv, og vi mener at Storelva har kvaliteter som gjør at den har verdi som lokalt landskapselement.

Områdene som vil bli direkte påvirket av tekniske inngrep i forbindelse med etablering av inntak, rørgate og kraftstasjon ligger i sin helhet på innmark og vil slik vi ser det være teknisk lite krevende og føre til små varige terrenginngrep. Revegetering vil skje fort og vi mener at disse inngrepene i seg selv vil være akseptable.

Med bakgrunn i den kunnskap som er fremlagt og vår befaring av området, mener NVE at forholdet til landskap, friluftsliv og brukerinteresser isolert sett ikke vil være avgjørende for konsesjonsspørsmålet i denne saken.

Konsekvensene for landskapet som følge av Storelva kraftverk sees også i sammenheng med de andre omsøkte og allerede utbygde kraftverkene i Høydalen og er diskutert i eget kapittel.

Øggardselva

Øggardselva har sitt utspring i Joldalen og er en sideelv til Storelva. Ved utspringet har elva navn Joldalselva, mens den konsentrerte fallstrekningen ned til samløpet med Storelva har navn Øggardselva. Joldalen er en hengedal omgitt av bratte fjell på mellom 1000 m og 1300 m. Innerst i Joldalen på ca. 700 moh ligger det to tjern, Joldalsvatnet og et navnløst tjern. Disse tjernene ble tidligere brukt som dempingsmagasin i forbindelse med kraftverket Høydal Elektrisitetsverk. De samme tjernene er nå planlagt som dempingsmagasin i Øggardselva kraftverk.

I følge søknaden er tiltaksområdet lite brukt som friluftsområde. Det mest benyttede turmålet i og ved Høydalen er Matøskja (1332 moh) som ligger vest for tiltaksområdet. Turen starter i Høydalen og det oppgis at en ikke vil ha innsyn til tiltaksområdet på veien opp, men fra toppen vil det være utsikt til Joldalen. Det går en sti inn til Joldalsvatnet fra Lauvhaugsætra. Det går også en sti opp fra Høydalen og inn til Joldalsvatnet. I følge søknaden er det i hovedsak grunneierne og personer med lokal tilknytning som ferdes her.

Selve Øggardsfossen utgjør et tydelig landskapselement i Høydalen, både lokalt og i et større landskapsrom i Austefjorden. Opprinnelig omsøkt inntaksplassering lå oppstrøms Øggardsfossen og høringsuttalelsene formidler at dette er konfliktfullt. FM fremmet innsigelse til dette alternativet bl.a. pga. konflikt med landskapsverdier og inngrepsfrie naturområder. De oppfordrer søker til å utarbeide en løsning som ivaretar den visuelle karakteren til Øggardselva. FNF er imot en løsning med inntak ovenfor fossen, og mener at det er slike visuelle landskapstrekk som Øggardsfossen som må stå igjen for at de samla belastningene på fjordlandskapet skal bli akseptabelt. De etterlyser også en større vektlegging av friluftsliv, landskap og estetikk, og at det for disse temaene burde vært stilt krav til kunnskapsgrunnlaget på samme måte som for biologisk mangfold. MDG er også i mot en løsning med inntak over fossen pga visuelle kvaliteter, store inngrep i snaufjell og av hensyn til friluftsliv. Flere av høringspartene kommenterer behovet for en vurdering av samlet belastning i Høydalen.

Søker har imøtekommet høringspartene, og en løsning med terskel og inntak nedstrøms den synligste delen av Øggardsfossen er nå valgt som hovedalternativ. En slik løsning vil medføre en vesentlig mindre landskapsmessig påvirkning siden fossen ikke vil bli fraført vann. Det blir få nye inngrep i og med at det ikke blir nødvendig å etablere nye veier i forbindelse med adkomst til stasjon og inntak. Under befaringen av området ble det ikke registrert spor i terrenget som tyder på at områdene i tilknytning til det planlagte inntaket er særlig mye brukt. Slik NVE ser det er en flytting av inntaket et viktig avbøtende tiltak.

NVE ser at det kan bli utfordringer med teknisk utførelse av terskel, rørgate ned til inntak og selve inntaket. Dette bør vies spesiell oppmerksomhet i detaljplanprosessen og nøyaktig plassering bør avgjøres i samråd med NVEs miljøtilsyn. Store deler av rørgata skal graves ned i etablert skogsvei og det vil bli få nye inngrep i forbindelse med denne.

I følge søknaden så vil dempingsmagasinene innerst i Joldalen redusere flomtapet med 5-7 % og gi en økt produksjon på ca. 0,8 GWh. Disse beregningene forutsetter at det er tre dempingsmagasin (i motsetning til to som er omsøkt nå) og et høyere brutto fall enn det som er tilfellet nå. I praksis betyr dette at produksjonsgevinsten vil bli mindre enn 0,8 GWh i et gjennomsnittså. Tjernene er planlagt dempet (senket) med hhv 2 og 3 meter. Tiltakene ligger i et inngrepsfritt høyfjellsområde.

Dempingsmagasinene er forutsatt bygget veiløst, men her skal kjøres på barmark. Høyfjellsnatur er spesielt sårbar for inngrep og tekniske inngrep er ofte lett synlig på lang avstand og det tar lang tid å

revegetere. Vi vil i denne sammenheng vise til OEDs retningslinjer for små vannkraftverk hvor det påpekes at man må være restriktiv og forsiktig i forvaltningen av sårbare høyfjellsområder. Området er synlig fra det mye brukte turmålet Matøskja og tiltaket vil også føre til tap av INON-områder. Vi mener at økningen i produksjon ikke står i forhold til inngrepet dempingsmagasinene medfører og vi tillegger dette vekt i vår vurdering.

Med bakgrunn i den kunnskap som er fremlagt, vår befaring av området og avbøtende tiltak, mener NVE at forholdet til landskap, friluftsliv og brukerinteresser isolert sett ikke vil være avgjørende for konsesjonsspørsmålet i denne saken.

Konsekvensene for landskapet som følge av Øggardselva kraftverk sees også i sammenheng med de andre omsøkte og allerede utbygde kraftverkene i Høydalen og er diskutert i eget kapittel.

Osvatnet

Tiltaksområdet ligger innerst inne i Langedalen og opp til Osvatnet. Langedalen er omkranset av bratte fjell og grønne lauvlier. Oppe ved Osvatnet der inntaket er omsøkt, står det i dag en gammel dam som skal brukes til inntaksløsning. Dammen må rehabiliteres før den kan brukes til dette formålet. Osvatnet er omkranset av fjell, men sørover og nordover er terrenget relativt åpent og man ser hhv innover Rinddalen og Feirdalsfossen. Fra Eidskyrkja renner det en foss ned i Osvatnet. Elva som renner ut fra Osvatnet går stort sett i ur og er bare synlig på en liten del av strekket. Elva har samløp med Feirdalselva innerst i Langedalen. Ved samløpet og videre ned mot kraftstasjonen går elva gjennom et storsteinet parti før den rett nedstrøms kraftstasjonen går inn i et stilleflytende meanderende parti kalt Stillakroken. I følge søknaden så er tiltaksområdet lite brukt som friluftsområde. Det er i hovedsak grunneierne og personer med lokal tilknytning som ferdes i området.

Det går en privat vei inn til bunnen av Langedalen hvor det er snuplass. Fra snuplassen ser en mot sør-ura og skaret opp mot Osvatnet, vestover ser en Feirdalsfossen. Det går en gammel taubane opp skaret til Osvatnet. Den gamle 132 kV høyspentlinja som kommer ned fra Feirdalen, krysser over Feirdalsfossen og videre nedover mot Langedalen og Høydalen skal fjernes etter at den nye 420 kV linja er satt i drift. Ny 420 kV skal ikke følge samme trasé som 132 kV linja gjennom dalen, men følger høydedraget nord for Feirdalsfossen. Trasé gjennom Feirdalen blir omtrent den samme.

Vannveien er planlagt å gå i profilboret tunnel i det bratteste partiet og skal være nedgravd/nedsprengt i øvre og nedre deler. Det skal bygges to bruer i forbindelse med tiltaket; én som adkomst til kraftstasjonsområdet og en for permanent adkomst til tunnelpåhugget.

Høringspartene er positive til en utbygging av Osvatnet kraftverk, men FNF påpeker at de resterende søknadene i Høydalen må behandles på en restriktiv måte. FM, FNF og MDG anbefaler at kraftstasjonen må trekkes lengre oppstrøms Stillakroken. FNF etterlyser også en større vektlegging av friluftsliv, landskap og estetikk, og at det for disse temaene burde vært stilt krav til kunnskapsgrunnlaget på samme måte som for biologisk mangfold. Flere av høringspartene kommenterer behovet for en vurdering av samlet belastning i Høydalen.

I sine kommentarer til høringsuttalelsene sier søker seg villig til å flytte kraftstasjonen litt lengre oppstrøms Stillakroken, men ikke så langt at den havner i rasfarlig terreng. På NVEs sluttbefaring ble det vist en alternativ plassering som var ca. 30 m oppstrøms opprinnelig plassering, men fremdeles i samme myrparti. NVE er enig i at kraftstasjonen skal trekkes så langt som forsvarlig oppstrøms Stillakroken, men endelig plassering kan avklares i en ev. detaljplanlegging.

Fra parkeringsplassen går det skiltet sti opp til Osvatnet og videre innover til Rinddalsetra. Det er også skiltet sti som går opp til Feirdalen. Det har ikke kommet inn høringsuttalelser som skulle tilsi at stien

er mye brukt av andre enn lokale. På NVEs sluttbefaring ble det oppgitt av grunneierne at stien for det meste blir brukt av grunneiere som har støl ved Rindalsetra. Adkomstveien til tunnelpåhugget samt øvre deler av rørgate vil fysisk påvirke denne stien. Ved en ev. konsesjon bør dette vies spesiell oppmerksomhet i detaljplanprosessen og når området skal settes i stand etter anleggsfasen.

Søker sendte inn forslag til endring av nedre del av rørgatetraseen slik at den skal bli mindre synlig. Det er vanskelig å vurdere denne traseen i forhold til den omsøkte da vi ikke så noe på andre alternativer under sluttbefaringen. Hvor traseen skal gå er slik vi ser det ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet, og er noe som kan avklares i detaljplanleggingsfasen. Vi er imidlertid av den oppfatning at det vil være viktig å få til en best mulig landskapsmessig tilpasning av rørgatetraseen og kraftstasjonsplassering for å ivareta de verdiene som finnes i området, og da spesielt ved Stillakroken. Dette er forhold som vil bli ivaretatt ved en ev. detaljplanprosess og er ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Konsekvensene for landskapet som følge av Osvatnet kraftverk sees også i sammenheng med de andre omsøkte og allerede utbygde kraftverkene i Høydalen og er diskutert i eget kapittel.

Feirdalselva

Feirdalselva har utspring i Feirdalen og er den innerste dalen i Høydalsvassdraget. Dalen er omgitt av bratte fjell mellom 900 moh og 1300 moh. Fra Feirdalsvatnet innerst i dalen renner elva slakt før den meandrerer ned mot inntaket på 485 moh. Videre nedover til 350 moh går elva inn i et brattere parti, Feirdalsfossen. Elva går her over blankskurte berg og er et godt synlig landskapselement fra nærliggende områder i Langedalen, men også fra fjelltoppene omkring. I følge søknaden så er tiltaksområdet lite brukt som friluftsområde. Det er i hovedsak grunneierne og personer med lokal tilknytning som ferdes i området. Konsekvens av redusert vannføring og landskapsmessig konsekvens er i følge søknaden ansett som liten.

Beskrivelse av resterende områder og eksisterende tekniske inngrep er sammenfallende med Osvatnet som er beskrevet ovenfor.

Høringspartene er generelt positive til en utbygging av Feirdalselva kraftverk, men FNF ser helst at den ikke får konsesjon p.g.a. den godt synlige fossestrengen og at Feirdalen inn mot Feirdalsvatnet er et turområde med store opplevelseskvaliteter til tross for kraftlinja. FNF mener at sprenging i fjell, inntaksdam og rørgate vil forstyrre et idyllisk landskap i fjellet.

FM mener at Feirdalsfossen er et tydelig landskapselement, men at den ligger relativt skjermet til og ikke har innsyn fra større deler av dalen. Høgspenlinja reduserer landskapsopplevelsen i dag. Søker bør vurdere å flytte kraftstasjonen noe lengre tilbake fra den meandrerende elva og myrområdet ved Stillakroken. FNF og MDG mener også at kraftstasjonen må trekkes lengre bort fra Stillakroken.

FNF etterlyser også en større vektlegging av friluftsliv, landskap og estetikk, og at det for disse temaene burde vært stilt krav til kunnskapsgrunnlaget på samme måte som for biologisk mangfold. Flere av høringspartene kommenterer behovet for en vurdering av samlet belastning i Høydalen.

I sine kommentarer til høringsuttalelsene sier søker seg villig til å flytte kraftstasjonen litt lengre oppstrøms Stillakroken, men ikke så langt at den havner i rasfarlig terreng. På NVEs sluttbefaring ble det vist en alternativ plassering som var ca. 30 m oppstrøms opprinnelig plassering, men fremdeles i samme myrparti. NVE er enig i at kraftstasjonen skal trekkes så langt som forsvarlig oppstrøms Stillakroken, jf. også kommentar til Osvatnet kraftverk.

Tiltaket er planlagt med profilboret tunnel, og vi mener dette er positivt for landskapsopplevelsen. Selve tunnelpåhugget vil i følge søknaden ligge oppi fjellsida på ca. 385 moh. En noe høyere

plassering, om lag 410 moh, ble vist på befaringen. Det er planlagt permanent vei opp til påhugget. Det må regnes med en del sprenging i den øvre delen av rørgata fra påhugg og nedover til man finner løsmasser.

Søker har sendt inn forslag til endring av nedre del av rørgatetraseen nede ved elva slik at den skal bli mindre synlig. Det er vanskelig å vurdere denne traseen i forhold til den omsøkte da vi ikke så noe på andre alternativer under sluttbefaringen. Hvor traseen skal gå er slik vi ser det ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet, og er noe som kan avklares i detaljplanleggingsfasen. Vi er imidlertid av den oppfatning at det vil være viktig å få til en så god som mulig landskapsmessig tilpasning av rørgatetraseen og kraftstasjonsplassering som mulig for å ivareta de verdiene som finnes i området, og da spesielt ved Stillakroken. Dette er forhold som vil bli ivaretatt ved en ev. detaljplanprosess og er ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Slik NVE ser det så er det fraføring av vann fra Feirdalsfossen, vei til tunnelpåhugg og den øvre delen av rørgaten som vil innebære de største landskapsmessige konsekvensene. Tunnelpåhugget er langt opp i fjellsiden og det er bratt opp hit. Adkomstvei og sprenging her vil bli et veldig synlig inngrep i Langedalen. Fossen er også synlig i et større landskapsrom om man beveger seg opp i høyden som f.eks. følger stien opp mot Osvatnet. Vi tillegger dette vekt i vår vurdering av konsesjonsspørsmålet.

Konsekvensene for landskapet som følge av Feirdalselva kraftverk sees også i sammenheng med de andre omsøkte og allerede utbygde kraftverkene i Høydalen og er diskutert i eget kapittel.

Samla belastning på landskap

NVE er enig med høringspartene i at vassdragsnaturen i Høydalen er under et visst press. Dette gjør at en må vise ekstra varsomhet dersom det skal gis tillatelse til nye kraftverk. Ved pakkevis behandling, som her, får man bedre mulighet til å se på samla belastning. Det blir også lettere å skjelne de gode prosjektene fra de prosjektene med de største negative konsekvensene.

Flere av høringspartene har uttalt at det i Høydalen må sees på samla belastning av utbygde og omsøkte kraftverk. Mange av høringspartene refererer også til rapport 2/2010 "Etterundersøkelser ved små vannkraftverk", der sumvirkninger på landskap i Austefjorden ble vurdert.

NVE har i tidligere vedtak (bl.a. Botnaelva, Skinvikelva og Aurstadelva) i Austefjorden lagt vekt på samla belastning av vannkraftutbygging på biologisk mangfold og landskap. Det ble gitt tillatelse til Skinvikelva kraftverk. I vurderingen ble det særlig lagt vekt på de negative landskapsmessige virkningene som redusert vannføring ville ha for Skinvikelva og fosselandskapet i Austefjorden. Inntaket ble plassert nedenfor Skinvikfossen. Aurstadelva og Botnaelva ble avslått på grunn av store negative, landskapsmessige konsekvenser i et fjordlandskap som vanskelig kunne avbøtes ved tiltak.

I vurderingen av samlet belastning i Høydalen, mener vi det er viktig å vektlegge Høydalsvassdragets betydning som landskapselement.

Hele Høydalsvassdraget er ca. 27,8 km². I vassdraget er det fra før bygget ut to kraftverk. Dette er Høydal kraftverk og Heidelva kraftverk, som begge ble idriftsatt i 1998. I 2003 fikk Høydal kraftverk tillatelse til å regulere Osvatnet med 9 m. Denne reguleringen er ikke blitt tatt i bruk. Osvatnet har fra tidligere av vært regulert i forbindelse med kraftverket Høydal Elektrisitetsverk. Reguleringen og kraftverket ble nedlagt i 1969 og Osvatnet har ikke vært regulert siden da. I tilknytning til Heidelva kraftverk er Sætrelva overført og det er også anlagt dempingsmagasin i tjernene Småstøylane, Tverrbetnene og Blåfjell. Sætrelva kraftverk, som ble vurdert til ikke å være konsesjonspliktig den 20.4.2009 er ikke bygget enda.

I rapporten "Etterundersøkelser ved små vannkraftverk" (2010), konkluderes det med følgende:

(...) "Det konkluderes med at uheldige sumvirkninger av småkraftutbygging stort sett er unngått i Austeffjord. Årsaken er at nøkkelelementer for landskapskarakteren, som godt synlige fosser, er skjermet for utbygging. Når det gjelder landskapsvirkninger av det enkelte anlegg, er disse for det meste relativt små, men rørgatetraseer med tilhørende veianlegg utgjør stedvis store terrenginngrep." (...)

Heidelva, Øggardselva og Feirdalselva er de tre sideelvene i vassdraget som har betydning som landskapselement med mer eller mindre "fjernvirkning". Øggardselva og Heidelva er synlig i et større landskapsrom og kan sees bl.a. fra fjorden og fra motsatt side av Austefjorden. Feirdalselva har mer lokal betydning innerst i Langedalen, men er også synlig fra nærliggende fjellområder.

Der fosselandskap utgjør nøkkelelementer for landskapskarakteren for en geografisk enhet slik Høydalen er, vil dette være et forhold som må vektlegges i vurderingene. Vi vil i denne sammenheng vise til OEDs "Retningslinjer for små vannkraftverk", som skal legges til grunn ved konsesjonsbehandling og ved regional planlegging. I retningslinjene heter det at inngrep som medfører bortfall eller vesentlig reduksjon av viktige landskapselementer av nasjonal, regional eller lokal betydning bør unngås.

NVE mener det er viktig å opprettholde Øggardselvas betydning som det vesentlige landskapselementet den er. Alle høringspartene unntatt kommunen er i mot alternativet med inntak i Joldalen der hele fossestrengen ville blitt fraført mesteparten av vannet. Søker har derfor valgt å gå for et mindre alternativ, der inntaket legges nedstrøms den synligste delen av fossestrengen. Vi mener derfor at søker har ivaretatt fossen i Øggardselva som et viktig landskapselement.

Vi vil i tillegg vektlegge urørtheten i Joldalen som har en landskapsmessig betydning som alpint dalføre under Matøskja, som er et mye brukt turmål. I tillegg vektlegger vi den samlede belastningen i høyereliggende deler av Høydalen, der flere tjønner lengre nord er etablert som dempingsmagasin og den planlagte oppgraderingen av dammen ved Osvatnet. Omsøkte dempingsmagasin for Øggardselva kraftverk gir også lite ekstra GWh, og har ingen flomdempende effekt av nevneverdig betydning.

Tiltaksområdet til Storelva er lite synlig fra avstand, men har flere fine små fossefall som gir en fin opplevelse som et lokalt landskapselement.

Når det gjelder de to tiltakene innerst i Langedalen, er det NVEs vurdering at landskapsvirkningene av både Osvatnet og Feirdalselva kraftverk sammen med etableringen av ny 420 kV linje ovenfor Feirdalsfossen vil innebære en stor landskapsmessig belastning. Området utgjør et eget landskapsrom med kvaliteter både i forhold til landskapet og friluftsliv. Blant annet er Stillakroken et lokalt verdifullt område for utøvelse av fiske og friluftsliv.

En utbygging av Feirdalselva vil både redusere elvas landskapsmessige betydning, samtidig som terrenginngrepene vil være godt synlig og bidra til å redusere landskapsrommets opplevelsesverdi. En utbygging av Osvatnet vil ha mindre betydning for landskapsrommets opplevelsesverdi i og med at elva fra før er lite synlig, samt at terrenginngrepene slik vi ser det vil bli mindre synlig. En utbygging av Osvatnet vil ikke svekke inntrykket av Feirdalselva nevneverdig. NVE mener at Langedalen fortsatt har en vesentlig landskapsmessig restverdi også etter etableringen av 420 kV linja, men at en utbygging både av Osvatnet og Feirdalselva kraftverk vil innebære inngrep som vil frata området det meste av dets landskapskvaliteter.

Sammen med de allerede utbygde kraftverkene i Høydalen, vil en ev. utbygging av de 4 omsøkte prosjektene innebære at praktisk talt hele vannkraftpotensialet i vassdraget blir utnyttet til kraftproduksjon. Det ble konkludert i rapporten "Etterundersøkelser ved små vannkraftverk" (2010) at uheldige sumvirkningene av småkraftutbygging stort sett er unngått i Austefjord p.g.a. at

nøkkelelementer for landskapskarakteren, som godt synlige fosser, er skjermet for utbygging. Vi mener at denne konklusjonen er viktig å ha med seg i videre forvaltning av områdene rundt Austefjorden, samt at også de lokale variasjonene av vassdrag som landskapselement er viktig å ivareta i en kommune som fra før er sterkt preget av vannkraftutbygging. NVE mener at den samlede belastningen i vassdraget vil bli betydelig og at dette derfor er et forhold som må vektlegges i vurderingen av konsesjonsspørsmålet.

NVE mener at en ev. utbygging av **Storelva** etter omsøkt plan ikke vil bidra til en negativ samla belastning på landskapet i Høydalen.

NVE mener at en ev. utbygging av **Øggardselva** etter omsøkt plan ikke vil bidra til en negativ samla belastning på landskapet i Høydalen, men at dempingsmagasinene i Joldalen vil påvirke opplevelsesverdien og landskapet i stor grad og vil ha betydning for den samlede belastningen i området.

NVE mener en utbygging av **Feirdalselva** etter omsøkt plan vil innebære en vesentlig reduksjon av vannføringen i fossen. Vi mener at redusert vannføring i Feirdalsfossen vil påvirke opplevelsesverdien og landskapet i stor grad og vil ha betydning for den samlede belastningen i området.

NVE mener at en ev. utbygging av **Osvatnet** etter omsøkt plan ikke vil bidra til en negativ samla belastning på landskapet i Høydalen.

Kulturminner

Storelva

I følge søknaden er det ikke registrert automatisk freda kulturminner. Fylkeskommunen opplyser for øvrig at tiltaket kan være problematisk da det er svært mange SEFRAK-registrerte kulturminner her og at tiltaket ser ut til å komme i direkte konflikt med tre slike kulturminner langs elva. Det er også et visst potensial for funn av automatisk freda kulturminner skjult under markoverflaten.

Ved en ev. konsesjon forutsetter NVE at søker tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Forholdet til kulturminner er ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Øggardselva

I følge søknaden er det ikke registrert automatisk freda kulturminner. Fylkeskommunen opplyser om at det er registrert to automatisk freda kulturminner i nærområdet, og sier at området må undersøkes nærmere.

Ved en ev. konsesjon forutsetter NVE at søker tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsending av detaljplan. Forholdet til kulturminner er ikke avgjørende for konsesjonsspørsmålet.

Osvatnet

I følge søknaden og fylkeskommunen så er det ikke registrert kulturminner i tiltaksområdet.

NVE mener at forholdet til kulturminner ikke er avgjørende for konsesjonsspørsmålet. Vi vil allikevel minne søker om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jf. kulturminneloven § 8.

Feirdalselva

I følge søknaden og fylkeskommunen så er det ikke registrert kulturminner i tiltaksområdet.

NVE mener at forholdet til kulturminner ikke er avgjørende for konsesjonsspørsmålet. Vi vil allikevel minne søker om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jf. kulturminneloven § 8.

Samfunnsmessige fordeler

Totalt ville en tillatelse til alle de omsøkte prosjektene slik de er presentert tilført om lag 22 GWh/år i fornybar energi. I tillegg vil kraftverkene gi verdiskapning for grunneiere, tiltakshavere, entreprenører, kommune og stat. Kraftverkene kan bidra til at lokal bosetning opprettholdes.

Oppsummering

Under behandling av de 4 søknadene i Høydalen i Volda kommune er det blitt klart at konsekvensene av søknadene er større samlet enn dersom hvert enkelt kraftverk vurderes for seg. Dette er spesielt tydelig innen temaene landskap og anadrom fisk i Austefjord/Dalsfjord området. Våre vurderinger er gjort på et solid grunnlag ut fra foreliggende søknader, informasjon fremkommet gjennom høringen og egne befaringer, men når det kommer til landskap og estetikk vil det alltid være rom for en del skjønn.

Sammen med allerede utbygde kraftverk i Høydalen, vil en ev. utbygging av de 4 omsøkte prosjektene innebære at praktisk talt hele vannkraftpotensialet i vassdraget blir utnyttet til kraftproduksjon. NVE mener at den samlede belastningen i vassdraget vil bli betydelig og at dette derfor er et forhold vi har vektlagt i våre vurderinger av konsesjonsspørsmålene. Vi har forsøkt i størst mulig grad å bevare de viktigste landskapselementene, og tillate bygging der konsekvensene for landskap, anadrom fisk og de andre temaene, er mindre.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

NVEs konklusjon

NVE har behandlet 4 søknader i Høydalen. Vi mener at den samlede belastningen i vassdraget vil bli betydelig ved en utbygging av alle de 4 omsøkte prosjektene. Etter en totalvurdering av planene og innkomne høringsuttalelser har vi kommet frem til at for Øggardselva kraftverk og Osvatnet kraftverk så overstiger fordelene ved bygging skadene og ulempene for allmenne og private interesser. Kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt og tillatelse gis på nærmere fastsatte vilkår.

For Storelva kraftverk og Feirdalselva kraftverk overstiger ulempene ved bygging fordelene slik at kravet i vannressursloven § 25 ikke er oppfylt. Tillatelse kan derfor ikke gis til disse kraftverkene.

Innsigelser

Fylkesmannen i Møre og Romsdal har innsigelser til Storelva og Øggardselva. Innsigelsesmøte ble avholdt med Fylkesmannen den 11.12.2013. Fylkesmannen har opprettholdt sin innsigelse til begge søknadene. Fylkesmannen vil vurdere å trekke innsigelsen til Øggardselva dersom det blir gitt konsesjon til det reduserte alternativet.

NVE har tatt Fylkesmannens innsigelse til følge i søknaden om å bygge Storelva kraftverk. For Øggardselva har ikke NVE tatt innsigelsen til følge ved å avslå søknaden, men prosjektet er justert på en slik måte at vi mener begrunnelsene for innsigelse er imøtekommet.

Fylkesmannen kan velge å trekke innsigelsene i løpet av ordinær klagefrist dersom de finner at disse konsesjonene er gitt med akseptable vilkår. En slik frafallelse av innsigelsene må i så fall meldes NVE innen tre uker etter at de er blitt gjort kjent med vår avgjørelse.

Vi legger til grunn at det foreligger en innsigelse til Øggardselva kraftverk og den vil derfor oversendes Olje- og Energidepartementet for endelig avgjørelse, dersom Fylkesmannen ikke trekker innsigelsen innen gitt frist.